

Yazı işleri :
E. U. Rs.
Harb Tarihi Dairesi

Harb Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart , Haziran , Eylül , Aralık)
Ayları

Basım işleri :
E. U. Basımevi
ANKARA

Yıl 5

Mart - 1956

Sayı : 15

Tarih yazmak, yapmak kadar önemlidir.
Yazan, yapana sadık kalmazsa; değişmi-
yen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahi-
yet alır.

ATATÜRK

*İstiklâl Harbinde 15 nci Fırka Karargâhı ile kıtaatına
mensup kumandan ve subaylar Eskişehir, Kütahya
muharebelerinden evvel bir arada*

İÇİNDEKİLER :

- 1 — Vecizeler
- 2 — Tarihi vesikalar ve açıklamalar

177 sayılı Ordu Dergisine ektir

Kapak Resmi:

*İstiklâl Harbinde 15 nci Fırka Karargâhı ile kütatına
mensup kumandan ve subaylar Eskişehir, Kütahya
muharebelerinden evvel bir arada*

Temmuz - 1921 (1337)

	Son rütbesi
1. 15 nci Fırka Kumandanı Miralay Şükrü Nailî Bey	(Korgeneral)
2. 15 nci Fırka 56 ncı A. K. Kaymakam Fehmi Bey	(Tuğgeneral)
3. 15 nci Fırka 45 ncı A. K. Kaymakam Kâmil Bey	(Albay)
4. 15 nci Fırka 38 ncı A. K. Kaymakam Demir Ali Bey	(Albay)
5. 15 nci Fırka Erkânıharb Re'isi Erkânıharb Bnb. İhsan Bey	(—)
6. 15 nci Fırka Muamelâtızatiye (Prs.) Ş. Md. Yzb. İsmail Hakkı Bey	(Tümgeneral)
7. 15 nci Fırka Makinelitüfek Subayı Yzb. Hulûsi Bey	(Tümgeneral)
8. 15 nci Fırka 38 ncı Alay 3 ncü Bl. K. Yzb. Fahri Bey	(Tuğgeneral)
9. 15 nci Fırka Karargâhı I nci Ş. Mülhakkı Mülâzimievvel Cevdet Bey	(Tümgeneral)
10. 15 nci Fırka 45 ncı Alay II noi Tb. K. Kd. Yzb. Refik Bey	(Tümgeneral)
11. 15 nci Fırka Karargâhı Eslîha Subayı Mülâzimievvel Fehmi Bey	(Tuğgeneral)
12. 15 nci Fırka 45 ncı Alay Bl. K. Yzb. Halil Turgut Bey	(Albay)
13. 15 nci Fırka 56 ncı Alay Bl. K. Yzb. İsmail Hakkı Bey	(Albay)
14. 15 nci Fırka Emir Subayı Mülâzimievvel Fehmi Bey	(Yüzbaşı)
15. 15 nci Fırka 56 ncı Alay 6 ncı Bl. K. Mülâzimievvel Necati Bey	(Albay)
16. 15 nci Fırka Divanıharb Reisi Bnb. Mehmet Bey	(—)
17. 15 nci Fırka 38 ncı A. Makineli Bl. K. Mülâzimievvel Zülfürlü Bey	(Yüzbaşı)

TARİHİ VESİKALAR

VECİZELER

Mukadderatın, kendini zincirbend eden şahıslara terkeden milletler, o şahısların keyif ve âmaline bazice olmağa karar vermiş, razı olmuş addolunurlar.

3.11.1922

ATATÜRK

Hiçbir delil-i mantıkîye istinadetmiyen birtakım an'anelerin, akîdelerin muhafazasında ısrar eden milletlerin terakkısı çok güç olur; belki de hiç olmaz.

27.10.1922

ATATÜRK

Siyasî, askerî muzafferiyetler nekadar büyük olursa olsunlar, ıktisadî muzafferiyetler ile tetviç edilmezlerse husule gelen zaferler payidar olmaz, az zamanda söner.

17.11.1923

ATATÜRK

382 No. 11 vesikanın açıklaması

Maraş'ta Millî kuvvetlerin müstevli aleyhine giriştikleri harekât üzerine Fransızların karşı faaliyete geçmek ihtimallerini gözönünde tutan Heyet-i Temsiliye Riyaseti bu bölgede harekâtın GERİLLA harbi tarzında sevk ve idare edilmesini duruma uygun mütalâa ederek bu hususta ilgili kumandanların fikir ve kanaatlerinin ne olduğunu öğrenmek istemiştir.

Vesika No: 382

15 nci Kor., 13 ncü Kor., 3 ncü Kor.

12 nci Kor., 14 ncü Kor., 1 nci Kor., 20 nci Kor.

**Balıkesir'de Kâzım Beye
Nazilli'de Refet Beye**

Şifre

Gayet müstaceldir

Maras müsademesinin neticesi hakkında henüz malûmat alınmadı. Fakat Fransızların kuvvet celbederek ~~ahaliyi tamamen yıldırma~~ muhtemeldir hâdiseyi kanlı bir surette basdırmaları ve ~~ve busuretle~~ ahalinin parça parça ezilmesi muhtemeldir. Buna mâni olmak için tarafımızdan her yerde millî müfrezelerle ufak büyük harekâta başlamağa mecburiyet vardır. Gerçi bu harekâtın tedricen Aydın'da olduğu gibi bir cephe haline geçmesi ~~ihtimalden~~ müsteb'ad değilse de şimdi sükût etmek mintakai işgaliye dahilinde ve hattâ hemeivar mahallerde bertürlü asar-ı hayatın itfasına sebebiyet vereceğinden te'hîr-i harekât mümkün ~~görül~~ görülüyor. Sulh konferansı dahi muvakkaten işgal olunan mahallerin ilhakı mümkün olmayacağını Adana mintakasında da fi'len görmek icabeder. Bu mülâhazat ile tarafımızdan ~~da harekât yapılması her yerde~~ millî harekâta başlanması ve evvelâ Urfa mintakasında vâsi mikyasta aynen vâsi mikyasta ve bilhassa Fransız işgal mintakasının daha şarkında daha gerillâ tarzında teşebbüsata başlanması muktazi olduğu mütalâasındayız. ~~Bu mütalâayı tasas~~ Bu esas hakkında mütalâanızı âcilen bildirmenizi rica ederiz. ~~Harekâtın tarzı ierisi bu usunda talimatı umumiyeye hazırlanmıştır.~~

Mustafa Kemal

20 nci Kor

Kapadım/25

1/36 M./Imza

Memduh

Kolordulara

Numara

25/1/36

383 No. h vesikamın açıklaması

Gerillâ harbinin yapılış tarzı hakkında Heyet-i Temsiliye Riyaseti tarafından bu harekâtla yakından ilgili birliklere verilen talimatı göstermektedir.

1 — Vaz'iyet-i umumiye nazaren Fransızlar aleyhine Kuvayi Milliye'nin harekete geçmesini daha ziyade te'hirde mahzur ve mazarrat vardır. Sulh müzakeratının neticeye rabt olunmak istenildiği ~~zamanda~~ bu devirde memleketimizi istirdat için en büyük kuvveti sarfedeceğimizden Avrupalılar şüphe etmemelidirler. Bu şüpheyi ancak Harekât ile izale etmek mümkündür. Diğer taraftan Fransızlar Maraş'ta kuvvet ile kat'i bir surette yerleşmeğe ~~harekâtına~~ başlamışlardır ki müsademenin neticesi ne olursa olsun hâdiseye sükût etmek her muntaka ahalisini münferiden ezilmeğe mâruz bırakmaktadır. Bu noktai nazardan dahi Maraş Fransız harekâtına beryerde fi'len cevap vermek mecburiyetindeyiz.

2 — Fransızlar aleyhine kıyam harekâtının şekli Fransız kuvvetlerinin hepsini ayrı ayrı ve birdenbire bulundukları yerde muhasara etmek ve bundan sonra ~~daha seyyar müfrezeleri~~ büyücek Kuvayi Milliye kitlelerini tedricen muhtelif yerlerde tophiyarak ve ufak garnizonlardan başlayarak anları müteakiben esir ve imha eylemektedir. Muhasara tedabiri şimendöfer köprülerini ve tünelleri atmak yolları otomobil işlemeyecek hale getirmek her Fransız kuvvetinin her muvasala yolunu seyyar müfreze ile kesmek, her Fransız kuvvetini ne kadar az olursa olsun mutlaka bir kuvvetle tutuşturmaktan ibarettir. Bu kıyam şeklinde kat'i olan muvaffakiyetin sırrı muvasalatın daima 'munkati' bulmasındadır. Cephe teşkili gibi bizim için diismandan daha çok fedakârlığa ihtiyaç olan ve mehâzir-i siyasiyeyi davet edebilen usul-i muntazamadan da bu suretle mümkün olduğu kadar içtinabedilmiş olur.

3 — Kıyam devreleri peyderpey tâyin olunacaktır. Birinci devre Urfa kıyamıdır. Bu kıyama derakap başlanacaktır. Bu devrede muhtelif cephelerin vazife ve maksad ve tarzı hareketleri âtide bildirilmiştir.

4 — Onüçüncü Kolordu cephesinin vazifesi Fırat'ın şarkını tahliye ettirmektir. Bunun için şimendüfer hattının mütemadiyen tahribiyle muvazzaf mütaaddit demiryolu müfrezeleri Fransızların işlediği her yol için muvasala müfrezeleri her Fransız müfrezesinin bulunduğu binaları veya çadırları her gece ateşe tutacak temas müfrezeleri tâyin olunacaktır.

Eğer bu müfrezeleri muntakai işgal dahilinde yerli olarak tertip etmek mümkün olmazsa muntaka-i işgal haricinde tertip etmeli, gidüp geleceği yolu ve zamanı tâyin eylemeli, emniyetsiz köylerde yatmasına hacet kalmıyacak erzakını

yanına vermeli, ikinci müfrezenin girüp vazifesini teslim alması için mübadele noktalarını tâyin eylemelidir.

Burada müfrezelerin saha-i icraatı Fırat'a kadardır. Muvasala müfrezelerinin her nöbet esnasında mutlaka bir Fransız kafilesini vurmuş buluması meşrut olduğuna göre müddet-i hizmet tâyin olunacaktır. Temas müfrezelerinin he man her gece vazifedar olduğu Fransız garnizonuna baskın ateşi yapması meşruttur.

Eğer iyi tertip olunursa herbiri takriben on kişilik yirmi müfreze ile Fırat'ın şarkında bulunan bütün Fransızları mahsur bırakmak mümkündür. Bu icraat esnasında hertaraftan Kuvayi Milliye kısm-ı küllileri Urfa mıntakası dahilinde fakat işgal altında bulunmayan yerlere sevk ve tahşit olunacaktır. Kat'i hücumlar Urfa'dan değil Fransızların en zayıf bulundukları yerlerden başlayacaktır. Şimendüfer hattının bir kısmı veya muayyen bir muvasala yolu üzerindeki vazifeyi bir aşirete kabul ettirmek pek faydalıdır. Aşiret Fransızlarla tutuştuktan sonra artık devam edüp gider.

5 — Onüçüncü Kolordu aynı zamanda Anteb Fransız mıntakası aleyhine de faaliyete geçecektir. Tarz-ı faaliyet dördüncü maddede bildirildiği gibi muvasala ve temas müfrezeleriyle yapılacaktır. Fakat saha-i faaliyet nihayet Anteb gerisine kadardır. Ve müfrezelerin dahilde tertibi lâzımdır.

6 — Urfa kıyâmı devresinde Maraş cephesinin ne suretle takarrür ve tavazuh edeceği şimdilik malûm değildir. Fransızlar Maraş'tan mıntaka-i işgali tevsi suretiyle ilerlemeğe kıyam ederlerse Üçüncü Kolordu buna resmî ve gayriresmî bütün silâh ve kuvvetiyle mukabele edecektir. Fransızlar mıntaka-i işgali tevsi etmiyerek Maraş'ta kalırlarsa ne kadar yakın mesafeye kadar olursa olsun fakat herhalde Maraş, Pazarcık garnizonlarının gerisine yetişecek mesafeye kadar muvasala ve temas müfrezeleri sevkedecektir. Kozan mıntakasında dahi en yakın Fransız garnizonu gerisine müfreze sevk olunacaktır. Bu cephelerde Kuvayi Milliye kısmi küllileri faaliyetle ihzar olunacaktır.

7 — Yirminci Kolordu cephesinde müfrezeler serian ihzar ve içeriye girmek için ayrıca talimata intizar olunacaktır.

Mustafa Kemal

İsmet

M. Kemal

K

Ali Fuat

11

۱- وضعت عیوبی را از رعبه فرای من و از لیس دعامه ده تا بفرم

محمد و حفص و ابراهيم و علي و فاطمه و الحسن و الهادي و ائمه عليهم السلام

بوده و استر را اکنون ای سوله نوری حرف ایده هیکر ایده ادر دیا لید

سبب اینجی ملبس بر - بویجه ای آنجه حرمان ایند از این محله در - دیک
طوفه و از آن رعشه فتنه ای قطعه جو رنده بشکاف ~~طوفه~~ بشکاف

مصارف و مخارج در امور جاریه و جاریه

منفرداً از همه مدینه را تقدیر . در تقدیر تقدیر دخی و عینه دار حاکم

در روز فدا کردن درخت محمود بن زکریا

۴- ذات رعبه قیام و طاعت شکی و از خوردن و آشامیدن آری آری و در روز
بره بوشنری برده محاصره این درونده حمله ~~و حاکم قوی می کند~~

بره بوشدنی را برده محاصره این دژند و حمله

ندیمکاً مختلف بر لوله هوانید، روه وادقه غارنیز و نردم با سلامه

اگرچه متعجباً اسیر و امّا البکدہ . معاہدہ تہذیبی محمد زکریا

دوره‌های آئینه بر روی ابرو و پستانداری که در کتف و بازو خفته

فرد مواعید پرانی بسیار مقدّمه ای که کسب ، هوزان خونی نه قدره از

ایرانیان را سوره مطلقاً بر فتنه حکومتش در مقدمه عبارتند - یونان

شکده قضا ادراره موفقیت کری مواصلت دالاً منظر پرانست

بسم الله الرحمن الرحيم

محکمہ دار الفیضہ

و محاذیر سیاسی بے رعوتی ابرہہ بیانہ اصول تنظیم دیندہ برصغیر (اصلاحات)

المجلس الرابع -

۶- یوم دومه لری سدری نسه ارنه حقد - بری دوره الحرقه جاسید

بوفیاء در حقیقت باشند بقدر - بر دربره زده مختلف چه درک و فهم
در نقد و طرز فکر آئیده بیدار شد -

۴- ادب ایجابی ندارد و چه سنگ و خطی خواند تشریح نموده این برآمد
بریند ایوبه مختصر خطی نمادین تحبیب موقوف مستعد و بر یکل
مفرد در وزارت ایند به هر یکل ایوبه مواضع مفرد در
هر وزارت مفرد سنگ بر یکل بنامی و یا چار یکل هر یک آتش
طوره همه تمامی مفرد در نیمه اول بقدر -

اگر بر مفرد در خطی منطقه اشکاف و افکاف بر یکل ادب در ترتیب اینست
مکه اولی منطقه اشکاف و افکاف ترتیب اینست ، کیمیت که می بود
در مقام نیمه اولی ، اینست کوبیده با نمبه حقیقت قلمی همه از رانی
یا نه و بر می ، ایوبه مفرد در کیمیت نقطه می نیم المی
میداد نظر بر نیمه اولی در -

بدره مفرد درک صاحب اجازت خواند در - مواضع مفرد در
هر ترتیب آتش منطقه سلفا بر یکل قاضی ادب بر یکل حرد و اولی
کوبه مدت خدمت نیمه اولی بقدر - تمامی مفرد در بر یکل
کیمیت و خطی دار اولی وزارت غار بنامی با نمبه آتش یا کیم
مستعد -

از این ترتیب انورس هر یک تقریباً ادب کشیک بر یکل مفرد
به دانند مفرد منطقه بر یکل وزارت محرد بر یکل محرد در -
بواضا آتش هر یکل در یکل خطی بر یکل ادب منطقه در یکل

قطعه اشک آلوده بر نیامده برده سوره تحسین از به عقد . قطعه
همچنین از قهوه در دهی خزان از الک خفیف بولندری پرورده
باندیه عقد - مخدوم خطه، برهنه دیا سیه بر مراد بود از زنگ
خطه بر عینه قهوه اندر دست به فائده بیدر - عبت خزان
مردن شدقه صکه آینه درام ایست کیدر -

۵ - اودہ ایٹنی تھا اردو یعنی زمانہ قیامِ ذاتِ منقطع کی عبارت دہ تعلیمتہ
یکہ جگہ۔ طرزِ تعلیم در دینی مادی دہ سیدالریک کی مواضع دیکھی
مفوزہ لریہ یا سید جگہ۔ فقط ماحضہ تعلیمتہ عایت قیام کرینہ
مفوزہ لریہ و مفوزہ لریہ را عہدہ تربیتی لازمہ۔

۶- اردو قیامی درویشی و مسکینان نہ صرف فقر و تنویر کا کلی

محمد بن معلوم دکر۔ وزیر دوشنبه منطقه افتاد توسع صورته

ایریم که قیام اید در این شهر - این شهر را در بر طایفه ای و بی کسی بود
مرد و زن و بچه و غیره - خان را منطقه اشغال کرد
این را که شده قابل سه نفر - یقه ماند، قدر ابرو
الکس فقط در صحنه - پانزده غارتزدانه گریه
نیمه جک ماند، قدر - ساعد و بی قدره - سوره اید -
قوله منطقه در این یقه - خانه غارتزدانه گریه
سوره اید - سوره - برای هر قسم صید و خلیفه
حاضر - الله قدر -

۷- بخشی فدا اردو جہان مقررہ رتبہ اعضاء و اعمیٰ کرملہ

اگرچه آردم نیایه استفا - الف عهد -

سقطه کرد

—
۲

عانت
۳۰
—

384:387 No. lı vesikanın açıklaması

Heyet-i Temsiliye Riyasetinin 382 sayılı vesikayı teşkileden emirlerine I, XIV, XV nci Kolordularla 61 nci Tümen Kumandanının verdikleri karşılıkları ihtiva etmektedir.

Vesika No: 384

20. Kor. K.

Ersurum

29/1/36

Sıfre halı
adet

C 25/1/36

geri

Fransız işgaline karşı (K h r i l l i) yapılması pek muvafık olur. Bu babda Üçüncü Kolorduya ~~yapılan~~ âzamî muavenetin yapılmış olduğunu arzeylerim.

15 nci Kor K.

Kâzım Karabekir

M

Fuat Paşa Hamretlerine

Bandırma

26/27.1.36

20 nci Kor. Kumandanlığına

Hep'et-i Temsiliye Riyaseti-i Celilesine:

Gerillâ teşebbüsâtı hakkındaki 25/1/36 tarihli telgrafname-i sâmilere cevabıdır.

Teşebbüsât-ı mezkûre hakkındaki mütalâat-ı devletlerine tamamen iştirak ederim. Ve bugibi teşebbüsatta düşmankuvvetlerini hedef etmekle beraber bil-hassa en zayıf noktaları olan ıktisat meselesinde hasma en büyük zarar verilmiş olmak üzere şimendifer ve telgraf hututiyle düşman tebaasından bulunanların servetine müessesat-ı ticariyesine velhâsıl hertürlü teşebbüsât-ı ticariye ve ıktisadiyesine âzami derecede zarar ikamın faydalı olacağını bir mütalâa olarak arz ederim. Bileümle mevadd-ı iâşe ve hasmın muhtaç bulunup ihraç etmekte bulunduğu mevadd-ı iptidaiyenin dahile celbi ve bu mümkün değilse mahv-ü ifnası yani gayet ciddî bir ıktisad muharebesinin ifası en müessir silâhlardan biri olacaktır ve ancak bu harbe Balşeviklik mahiyeti verilmemek üzere şimdilik yalnız Fransız kuvvetlerinin ika-ı mezalim ve hukuk-u istiklâlimize tecaviüz etmekte oldukları mıntakaya hasredilmesi ve tecaviüzatın devamı halinde diğer mıntakalara da teşmil edileceği beyanatıyla tehdit edilmesi münasip olacaktır mütalâasında bulunduğum mâruzdur.

14 ncü Kor. Kumandanı

Yufus İzzet

Açtım 29/Minh

Memduh

Pek musıptır

Edirne
26/1/36

20 nci Kor. K.

Hey'et-i T'emsiliyeye:

İşgal mıntakasını tevsi etmemek ve ahali-i İslâmiyenin zulm ve itisaftan ve katliâmından vikayesini te'min eylemek ve aynı zamanda neticei işgal Türklerce hazmolunamayacağını âlem-i medeniyete anlatmak üzere Kuvayi Milliye'nin faaliyet göstermesi hakkındaki fikirlerinize tamamen müsterekim Bu mütekabil mecburiyet harekâtın meşruiyeti bütün âlem-i İslâma ve cihana neşr-ü ilân etmeğe de sarfimesai edilmesi fikrinde olduğum mâruzdur.

I nci Kor. K.

Miralay

Cafer Tayyar

Açıkta 11/Minah

Bedri

X ayrı bir dosya

Balıkesir

27/1/38

20 nci Kor. Kumandanlığına

C 25/1/36

Âtideki şifrenin Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine arzını rica ederim.

Fransızların Ermenilerle birlikte Maraş havalisinde yaptıkları harekât ve tecavüzata karşı her kuvvetten (. . . .) ile mukavemet etmek iktiza eder. Sükût edilirse cereyan eden vekayi üzerine bir kıymet kesbetmiş olan millî teşkilâtın ehemmiyeti tenakus eder ve Düvel-i İtilâfiyenin memleketimizi sükûnetle taksim edebilecekleri fikri hâsıl olur. Bu halde hal-i faaliyete geçecek olan millî müfrezeler mütecavizlerin ileri harekâtını belki tevkîf edemezler. Fakat anları her hatveyi tereddütle atmağa ve âtiyi mecbur ederler. Sulh konferansı da Türk milletinin vatanlarını kurtarmağa azmetmiş olduklarına göre karar ittihaz etmek zaruretinin hisseder. Fikr-i âcizâneme göre memleketimizi işgale teşebbüs eden kuvvetler herne olursa olsun mümianeat maksadiyle bunlara milletin atacağı tek bir silâhın bile kıymet ve ehemmiyeti vardır. Bugibi ahvalde maddî fayda te'min edemiyen mukavemetlerin düşmanların tecavüzatını teşdide sebebiyyet vereceği tabiidir. Fakat Türk milletinin istiklâli için asırlardanberi verdiği kurbanlara hayatı mevzuubahis olundukça bir mikdar ilâve etmesi bir şereftir. Ve belki de bâdii halâs olur. Ümitsizlikle avakıbe intizar etmekten ise ümid ile uğraşmak daha evlâ olduğu kanaatindeyim. Mıntakai âcizaneme İtilâf kuvvetleri sevkolunursa Yunanlılarla meşgul olmamıza rağmen az çok bir kuvvetle mukavemet etmek fikrinde olduğumu arzetmiştim. Düvel-i İtilâfiye arasında hâsıl olan ihtilâf-ı efkâr menafii mütezade ile Türklere her istediklerini kolaylıkla kabul ~~ettireceği~~ ettiremeyeceklerini ve Türk millî hareketlerinin ençok ihtilâta müncer olabileceği mülâhazatından tevellüd ettiği müstağnii arzıdır. Millî müfrezelerin faaliyetleri ahaliye cür'et bahşederek İzmir şimal ve cenubunda olduğu gibi az zamanda bütün ahalinin iştirakiyle Maraş civarında da bir cephe te'sisi bu havali-deki tecaribe istinaden mümkün olabileceği mütalâasında bulunduğumu ayrıca arzeylerim Efendim.

61 nci Fırka Kumandanı

Miralay

Kâzım

Açtım 29/Minh

Memduh

ANKARA'dan

5/Subat/1336/1920

Gayet müstaceldir

ŞİFRE

388 No. lı vesikanın açıklaması

Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal Paşa tarafından 1920 yılı Şubat ayının ilk günlerinde yapılan siyasi durumu muhakemesiyle bu muhakemeye dayanılarak hareket tarzımız hakkında ilgili kumandanlıklara verdiği direktifi gösterir.

I, II, XII, XIII, XIV, XV, XX nci Kolordu K.

İstanbul'da Rauf Beyefendiye

Bursa'da Miralay Bekir Sami Beyefendiye

Nazilli'de Refet Beyefendiye

Erzincan'da Halid Beyefendiye

Kânunusani 336 nihayetinde vaz'ıyyet-i siyasiyemizin muhakemesi: Düvel-i Müttefikanın Türkiye ile sulh akdi için Kânunuevvel nihayetlerine doğru gösterdikleri alâka, tehalük müntafi' olmuş ve Türkiye sulhü gayrimuayyen bir zamana yeniden ta'lik edilmiştir. Düvel-i Müttefikana birbuçuk senedenberi fiilen vücuda getirdikleri emrivâkileri bizim sulhümüz için esas ittihaz etmek istedikleri anlaşılmıştır. Bu halde elyevm işgal altında bulunan Kilikya ve Urfa ve Maraş hatı ve Aydın vilâyeti ile bu iki kıt'âi meşguleye muvazi bir Antalya hinterlandının herhangi bir maske altında işgal eden devletlere terki ve Boğazların İngiliz hâkimiyetine tevdi istihdaf edilmekte idi. Boğazlardan maada olan şerait Müttefikler arasında bir senedenberi görüşülmüş ve anlaşılmış şeyler idi. Fakat Boğazların İngiltereye terki gibi bu kadar vücut ile ilk defa tebarüz eder meşale, bütün Türkiye ve Karadeniz hâkimiyetinin İngiltereye tevdi demek olduğundan İslâm tebaasının feryadı ve Türklerin me'yus edilmesi gibi zâhiri sebepler altında Fransa ve İtalyanın şiddetle itirazını celbetmiştir. Binaenaleyh Boğazlar için Müttefikler arasında mutabakat-ı efkâr hâsıl olamamış bulunması sulhümüzü te'hir eden bir sebep olmuştur. Bolşevik muvaffakiyat-ı harbiyesi de sulhümüzün akdine en mühim bir mâni' oldu. Bu ihtimal Kânunuevvel zarfında sulhümüzün taciline bir sebep addolunurken muvaffakiyatın fevkalme'mul bir süratle tevessülü bilâkis bir sebep-i te'hir olmuştur. Bolşevik harekâtının bizim sulhümüzün akdine tesir etmesinin sebebi sulhşeraiti ne olursa olsun teslimiyet-i tâmme ile kabul edeceğimizin şüpheli bulunmasıdır. Filhakika memalik-i meşgulenin terki zemininde bir sülhe silâhla mukavemet edeceğimize dair Yunanlılar ile devam eden muharebe millîye ve Anadolu'daki heyecan ve istihzarat gibi emarat-ı muknia mevcuttur. Maraş hâdisatı muhtemel şüpheleri daha ziyade izale edecek olsa gerektir. Diğer taraftan bizim sulhümüz akdedilmiş olsa bile Bolşevik muvaffakiyatı bize temas ettiği zaman Avrupanın vaziyeti yine nezaket kespecektir. Çünkü Bolşeviklerle temas eden millet ya içtimaî veya siyasi bir

tevhid-i harekâta veya onun seline müsellahan muhalefete mecbur olmuştur. Bizim de iki şıktan birini intihap etmeğimizin lâzımıdır ki Düvel-i Müttefikanın bizim Bolşeviklere karşı silâhlı muhalefetimizi ümid edebilmeleri için birçok fedakârlıklarda ve lâakal bir senedenberi muvakkaten işgal altında bulundurdıkları memalik-i gayr-i Arabîyeyi bize iade etmeleri icabeder. İngiltere, Fransa, İtalya ve Yunanistan için esaslı bir fedakârlığı istilzam eden böyle bir neticeye ancak ıztırar-ı tam altında karar verebileceklerdir. Ve bugün Düvel-i İtilâfiyenin kendilerini böyle bir ıztırarla mahkûm görmedikleri muhakkaktır. Bizi tatmin ciheti mevzuubahis olmazsa bizi kahretmeğe ve binaenaleyh evvelemirde bütün esbab-ı mukavemetimizi kırmağa karar vermek lâzımıdır. Türkiye'nin esbab-ı mukavemetini imha etmek tedabiri; Türkiyenin kat'î bir surette ihata ve muhasarasıdır. Türkiye elyeym Adalardenizi ve Karadeniz sevahilinde ve Avrupa cephesinde kuvvetli bir surette ihata edilmiştir. Suriye cephesi Hicaz'dan İskenderun'a kadar İngiltere ve Fransa tarafından kuvvetle ihtiyaçla, nifakla ve halkın teslimiyet-i mütevekkilânesi ile muhât addolunabilir. Irak ve İran cephelerinin maddî bir surette ve suret-i mutlakada mesdud olmıyan vaziyetleri seri' ve vâsi' istifadelere tabiaten pek müsait değildir. Mesefeler geniş ittisalât mefkut milletler gayr-i müdrik ve zaten dahil-i memleket de işgal altındadır. Türkiyenin diğer cephesi Kafkasya'dır ki gayrimüsait sulh şeraitine karşı müsellâh mukavemet azmını kendisine en ziyade bahşeden cephe orasıdır. Türkiye Kafkasyadan Bolşevik istilâsını teshil ve onunla tevhid-i harekât etmekle garbten şarka doğru Anadolu, Suriye, Irak, İran ve Afganistan ve Hindistan kapılarını müthiş bir surette açmış olacaktır. Bu açık kapıları kapamak için Müttefikler taarruzî harekât-ı sevkuleeyşiye yapacak kuvvetleri süratle tedarik edemezler. Muktazi üssül-harekelere ise tabiaten malik değildirler. Böyle bir harekât ancak Batum'da mevzuubahis olur ki buhalde dahi Kafkasya ile Bahrihazer'in arasını tıkamak için Batum'dan itibaren dört yüz kilometreden fazla uzaklaşmak icabeder. Bu hal karşısında Düvel-i İtilâfiye Bolşevikler ile Türklerin arasını Kafkas milletleri vasıtasıyla kat'etmek plânını bulmuşlardır. Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan belki de Şimalî Kafkasya hükûmetlerinin istiklâllerini tasdik ederek anları celbettirler. Şimdi Bolşeviklerle vuruşmalarını bir emrivâkı yapmak için anları her suretle teşvik ve takviye etmektedir. Bundan maada bizzat kuvvet sevkine de başlamışlardır ki bu kuvvet tesiriyle hem Bolşeviklerle müsademeyi tesri' etmek ve hem de Kafkas milletlerinin gerek Türklerle Bolşeviklerin herhangi bir temaslarını men' ve murakabe eylemek fikrindedirler. Plân; kemal-i ciddiyet ve fart-ı isticâl ile tatbik olunmaktadır. Eğer bu plân muvaffak olur ve Kafkas milletlerinin bize karşı kat'î bir sed vaziyeti almasıyla memleketimiz mahsur kalırsa artık Türkiye için esbab-ı mukavemet esasından yıkılmış olur andan sonra mevcudiyet-i siyasiyelerini tamamen za'vedebilecek olan Anadolu Türkleri Düvel-i İtilâfiye zâbitleri kumandası altında müstemleke askeri olarak ordular teşkil edecek hem Kafkasya milletlerinin İtilâf itaatinde tutulmasını ve hem Bolşevik istilâsının durdurulmasını te'min için kan dökeceklerdir. Bu halde Düvel-i İtilâfiyeye teslimiyet-i mutlaka halinde Türkler için feda-yi nefsetmekten kurtulmak emin değildir.

Binaenaleyh Kafkasya seddinin yapılmasını Türkiyenin mahv-ı kat'îsi projesi addedip bu seddi Düvel-i İtilâfiyeye yaptırmamak için en son vasıtalara müracaat etmek ve bu uğurda hertürlü tehlikeleri göze almak mecburiyetindeyiz. Esbab-ı mukavemetimizi imha edecek tedabirin ikincisi fiilen mevcut olan idarei

Türkiyeyi dahilden

müşterekeden bilistifade (T vrlybyzı 57 1 d n) oyarak inhidam ettirmektir. Bu hususta memlekette mevcut olan nifak-ı siyasî İtilâf elinde eniyi bir vasıtaadır. İtilâfçılar bu vasıttadan ve bâzı makamâtın teslimiyet-i mutlaka temayülünden is-

tifade ederek çalışmaktadırlar. Tabii ilk işler Kuvayi Milliye'nin inhilâli ve Türkiyenin elinde kalan esliha ve cephanenin gayrikabil-i istifade kılınmasını evvele-mirde te'min etmektir. Birinci derecede Kafkasya plânını ve ikinci derecede inhidam-ı dahiliyi te'mine muktazi zamanı İtilâfiyûn ancak zayıf, mütereddit hükûmetler sayesinde te'min edebilirler. Çünkü bu kabîl hükûmetler İtilâf tazyikina serfûrû ederek kuva-yi dahiliyenin inkişafını pek ziyade tahdit ettiği gibi efkâr-ı umumiyeyi mütemadiyen havf ve endişe içinde tutarak resmî ve gayriresmî mukarrerat ittihazına suret-i kat'iyyede mâni olur. Eğer bundan maada Düvel-i İtilâfiye İstanbul'un şayanınazar olan bütün zevatıyla dahil ve harici akla gelebilecek bütün mehafili ile bilvasıta temas ederek millete bilâinkita gayrivâzih ve gayrisahih ümidler telkin etmektedirler. Bu telkinat dahi zayıf bir hükûmetin bahşettiği zamanı tezyit ve teshil etmektedir. Bu suretle kazanılan zamanlardan istifade ederek İtilâfiyûn nihayet Türkiyenin muhasarası ve inhidam-ı dahilîsi tedabirini ikmal edecekler ve ondan sonra maskelerini birdenbire atarak İstanbul'da vâsi' mikyasta tevkîfata, mahsur Türkiyenin muhtelif cepheslerinde tahşidata ve abluka tedabirine başlayacaklar ve aynı zamanda hükûm-ü idam mahiyetinde şerait-i sulhiyelerini tebliğ edeceklerdir. İşte 5/Şubat/36'da aleyhimize tatbik edilmekte olduğunu gördüğümüz plân budur. Bu plânın teşrihi bize teveccüh eden tedabir ve vazâifi göstermektedir. Bu tedabir bervechiâtidir. Şark cephesinde resmî veya gayriresmî seferberlik yaparak Kafkas seddini arkadan yıkacak tahşidata başlamak yeni Kafkas hükûmetleriyle ve bilhassa Azerbaycan ve Dağıstan İslâm hükûmetleriyle müstacelen temasa gelerek İtilâf plânına karşı kararlarını ve vaziyetlerini anlamak Kafkas milletleri bize sed olmağa karar verdikleri halde harekât-ı taarruziyemizi tevhit için Bolşeviklerle anlaşmak ve dahilen teşkilât-ı milliyeyi son derecede tevsi ve takviye ve esliha cephanesi ve malzememizi vermemek için silâh istimal etmektir. En mühim vazife ise İtilâfın zaman kazanmasına meydan vermemek ve anı maskesini atıp memleketin bütün unsur-u mukavemetini tevhid edecek vesile i'tasına icbar eylemektir. Bunu ancak vaziyeti bu suretle muhakeme eden kat'î karar sahibi bir hükûmet yapabilir. Zaten Şark cephesinde kuvvet istihzaratı ve şiddetle mukavemet gibi bâzı nıkat, münhasıran böyle bir hükûmet sayesinde mümkünülhususdür. Böyle bir hükûmet hudutlara mütaallik sulh şeraitimizi ve bu şeraitin kabulünü te'hire takatimiz kalmadığını resmen ilân ile beraber hattai Şarkıyeye mütaallik yukardaki tedabire ve memleketin hîn-i hacette memleketin Anadolu'dan idaresini mümkün kılacak ihzarat-ı saireye bilfiil tevessül eylediğini de izar eyler. Buna karşı İtilâfçılar fikr-i katîlerini irae etmek mecburiyetindedirler. Eğer bu bizimle müsademeyi kabul suretinde tecelli ederse biz bu müsademeye iki ay sonra vakı olacağımızdan daha müsait şerait dahilinde ve İtilâf manzumesinin hazırlığını daha ikmal etmemiş bulunduğumuz zamanda dahil olacağız. Müdafaai Hukuk Cemiyeti için de müstacel bir vazife, vaziyet-i siyasiyenin icabatına muvafık tedabiri, hükûmetle tesrii mutabakat-i efkâr dahilinde ittihazı imkân olup olmadığını biran-evvel kestirmektir. Eğer böyle bir hükûmet ihdasına imkân yoksa maatteessüf ümidbâhs olmağa sebep görülmüyor. Aldanmıyarak bu vaziyeti şimdiden müşahade ve kabul etmeliyiz. Bunun üzerine ittihaz edeceğimiz tedbir Heyet-i Temsilîye arkadaşlarımızı derhal İstanbul'dan çekmek ve derhal Kafkas milletlerine müracaat etmek ve derhal yukarda bildirilen tedabire resmî ve gayriresmî ve fakat fiilî olarak teşebbüs etmektir. Bu hattıhareket dahilinde dahilî ve haricî inkıtaî münasebat nevakit ve ne suretle vukua geleceğini tahmin etmek kaabil değildir. Fakat işler bir defa bu vola girdikten sonra inkıtaî münasebat herhalde uzak görülmemelidir. Heyet-i Temsilîye namına Mustafa Kemal.

Heyet-i Temsiliye Riyasetinin 388 sayılı vesikayı teşkil eden mütalâalarına Birlik Kumandanlarının verdikleri cevapları göstermektedir. "Bu emir ve mütalâanın bir sureti İstanbul'da bulunan Rauf Beye (Sayın Rauf Orbay) gönderilmiş ve Rauf Beyin bu mütalâaya verdiği karşılık 389 sayılı vesikayı teşkil etmektedir"

Vesika No: 389

4 Rauf Beyden

Harbiye

12/2/36

Ankara'da 20 nci Kor. Kumandanlığına

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine:

1 — Vaz'iyet-i Umumiye siyasiye hakkındaki raporu mahrem-i rüfeka kemal-i takdir ve şükranla okudu. Cümleten aynı fikirdeyiz Dün Harbiye Nazırı Fevzi Paşa ile görüştüm. Vaziyet hakkında bu nıkat-ı nazara göre kendisine izahatta bulundum. İngiliz kıtaatı Kafkasa çıkmaya başlarsa fi'lî mukabele zarurî olacağından evvelce olduğu gibi hükûmet ve milletin ayrı gayri bir şekilde kalmaması için Sadrazam ve Heyet-i Vükelâyî tenvir etmesini ve İngilizlerle açıkca konuşarak istiklâlimizi tasdik eylemek şartıyla Kafkas vaziyetine bizim müessir olabileceğimizi ve Bolşevik cereyanının Kafkas dağları şimalinde tevkîfinin mümkün olacağını anlatmalarını herhalde İngilizlerin vaziyetlerinin birânevvel tavazzuh ettirilmesine milletin intizar eylediğini söylemelerini bildirdim. Müşariinileyh tamamen bu nıkat-ı nazarda müşterek olup Sadrazam ve rüfekası nezdinde çalışacaktır. Anadolunun takviyesi için müsteşar, muâmelât-ı zatiye ve saire gibi mühim makamat-ı askeriyede tasfiyeye suret-i umumiye taraftar olduğu anlaşılıyor. İsmet Beyin vürudüne kadar da bir teşebbüste bulunmayacağı mahsûstur. İsmet Bey buraya gelince hangi makama tâyini lâzımgeleceğine dair ihzar eylediğimiz listeyi göreceğiz.

2 — Fevzi Paşa Birinci ve Onbeşinci Kolorduların Bolşeviklere karşı müdafaa maksadiyle seferber edilmesi için İtilâf Devletleri nezdinde teşebbüsatta bulunmaya Heyet-i Vükelâyî teşvik etmektedir Efendim. Rauf

Harbiye Nezareti Seryaveri
Salih

açtım/12 Minh

Mehmet Ali

İstanbul'un ra-
pore cevabı
hemfikir

انفرد به فقه فوائده

مفتی محمد رفیع خاں خاں خاں

استخوان

ایک دھوا

۱۲

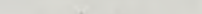
1

2

—

— 2 —

اصول

Şifre halkı
adet
73

Edirne

16/2/36

17

20 nci Kor. Kumandanlığına

Zate mahsustur.

5/2/36 ve 8/2/36 tarihli şifrelerden istihraç edilen esasat A - Şubat 36 bi-dayetinde vaziyet-i siyasiyemizin münakaşası (b) - B münakaşaya göre Türkiye hakkında Düvel-i İtilâfiyenin mutasavver görülen plân (c) Bu plânın tatbikinde muvaffakiyet hâsıl ettikleri takdirde Türkiyenin mâruz kalacağı vaz'iyet-i mühlike bu plâna karşı azimkâr ve karar-ı kat'î sahibi bir hükûmetin yapabileceği bir tedabir ve böyle bir Kabine tesisine husul-ü imkân.

h) - Kuvayi Milliye'nin binnetice tedabir-i kat'î berveçhibalâ beş esasa ~~tefrîk~~ tefrikan tetkik ve muhakeme eylediğim Heyet-i Temsiliye mütalâai mühimmesinin her kısmı hakkındaki noktainazar-ı âciziye arz etmezden evvel mütalâaten şu hususu arz etmek istedim. Böylece malûm olan esbab-ı muhtelif tesiriyle Düvel-i İtilâfiyenin ısrar-ı tâm altında kalarak tasavvur buyrulduğu üzere esaslı bir fedakârlık ihtiyariyle memâlik-i gayr-i Arabiye'ye bize terk ve iade ve hudud-u millimiz dahilinde tamamîyet-i mülkiye ve inkişaf-ı hayatiye ve ıktisadiyemizi kavlen temin sadedinde bir muahede-i sulhiyeyi teklif ve binnetice tasdik eyledikleri kabul edilse dahi Boğazlara ve Payitaht-ı Osmanî ile bir kısım memâlik-i Osmaniyeye herhalde vaz'edecekleri beynelmilel kontrollar altında fi'len Türkiyenin inkişaf ve hayat-ı tabîyesini te'min etmesi ne dereceye mümkünmüşdür. Bu mütalâa karşısında Türkiyenin Bolşevikler ile tevhid-i mesai ve harekât ederek Emperyalizm siyaseti ve idaresini kökünden yıkmaya ve yeni bir tarz-ı idare tesis etmeğe çalışması kabul edildiği halde akîdei siyasiyeleri bendenizce tamamen (t.sh) edemem. Bolşevik tarz-ı idaresi memleketimizde kabil-i tatbik midir. Ve ihtimal-i muvaffakiyatı galip midir? Muhitimizde içtimâî akîdelerin tesirâtı olmaksızın yalnız siyasî anlaşmaların memleket namına temin edeceği menfaatlar nedir. Bu meselei mühimmeyi karar-ı kat'î vermek için herhalde Bolşevikliğin bütün etraf ve gavamızıyla (ledünyatının) anlaşılması lüzumunu takdir ve bu keyfiyeti bir mütalâa şeklinde heyet-i aliyyelerine arz ederim.

1 — Berveçhibalâ a b c fıkralarını tamamen aynı şekil ve surette muhakeme ve kabul etmekteyim. t d fıkrasına gelince bendenizce halihazır Kabinesinin tedabir-i mutasavvereyi tamamen temin edebilecek bir cür'et göstermesine ihtimal verilmez. Böyle bir harekât tedabir-i kat'îyyeyi icra edebilecek bir Kabinenin tesisine muvaffakiyet ise bugünkü vaziyete göre pek meşkûk ve belki de Meclis-i Millînin feshini mütedair bu sebeple hükûmet-i hâzıranın İtilâfın zaman kazanmasına meydan verilmemek üzere sulhümüz tâcil için Düvel-i İtilâfiye suver-i muhtelif ile müracaat-i mütevaliyede bulunmasının Meclis-i Millîce takip

açık

ve te'min ve efrad-ı millet ağzından (sık) alenî telgraflarla müracaat edilecek Hükûmet ve Meclis-i Millînin bu hususta tazyik ve pek esaslı ve makûl olarak mütalâa buyrulan tababir-i sairenin imkân nisbetinde Kuvayi Milliyece ittihaz ve ifası mütalâasında Bilhassa Azerbaycan, Dağıstan (kendi) İslâm hü-

kûmetleriyle müstacelen temasa gelerek vahdet-i fikrî ile vahdet-i harekâtın teminine çalışmak ve Gürcü hükûmetiyle tesis-i irtibata mâni olacak muhitteki muhalif kuvvetleri imha etmeği mühim görmekteyim.

sivâsive

3 — Mehafil-i İslâmiyeden bugünlerde matbuata akseden haberlere göre evvelâ şerait-i sulhiye Parise celbedilecek olan heyetimize tebliğ ve bir müddet ta'yin edilecektir. İlk beyan edecekleri şerait Türkiye hakkındaki tasavvuratlarını tamamen ve alenen gösterecektir. Bu şerait Türkiyenin hükm-ü i'damı mahiyetinde tecelli ettiği takdirde Anadolunun dahilî ve haricî kat'ı münasebet etmesi ve olzaman Hilâfet ve Payitaht-ı Saltanatın taht-ı tehlikede kaldığını ve bunu kurtarmak ve Türkiyenin hudud-u Millisini te'min etmek için sahai mücadeleye atıldığını ve maksadının te'minine kadar Anadolu'da bir Ordu-yu askeriyye vücuda getirdiğini ilân eylemesi ve bu suretle Hilâfet ve Payitaht hakkında mütahassıl-ı âlem-i İslâmdaki cereyan ve kuvvetlerden dahi istifadenin te'min olmaması mütalâasında bulunduğum mâruzdur.

1 nci Kor. K.

Cafer Tayyar

Husrev Sami Bey tetkik

Bu mütalâat ayrıca bir dosya
K.

Kayseri

15/2/36

Ankara'da 20 nci Kor. K.

Heyet-i Temsiliyeye:

C: 10-Şubat-36 mabathı vaz'ıyyet emrine;

~~Heyet-i Temsiliye~~ Müttarekeden sonra alelûmum zayıf hükûmetlerin nüfuz-u
hakîrdır

işgal mıntakalarında daha (M K Y D R) kat'ı münasebet zaruretinde seferberlik
emri işgal
(A O R İ) yapılmazdan evvel hükûmetlerin (H A S T IIIy G A L) mıntaka-
larında evsaf-ı matlûbede rüesa-yi hükûmetle takviyesi ve idarei mülkiye ve as-
keriyenin muvakkaten tevhide elzemdir. İcra-yi icabı; Burdur Kalem Reisi
İsmail.

12 nci Kor. K. V.

Hayri

Açtım 16/2/36

Rıza

X dosyasına rabten iraesî.

20 nci Kor. K.

Neyet-i Temsiliyeye:

Ö: 5 ay 8/2/36 tarihli şifreler No
1

1 — Evvelce İngilizlerin bizi Avrupadan ve İstanbul'dan çıkarmak Boğazlara hâkim olmak istediği haberi kuvvetle deveran etmiş ise de son günlerde alınan haberlerden İngiltere'nin de Fransa ve İtalya noktainazarına iştirak edeceği İstanbul'da, Avrupa'da ipka edileceğimiz anlaşıyor. Hindistan Nazırının İngiltere'nin İstanbul'dan çıkaracağımıza dair olan haberi tekzip etmesi işgal sahasındaki İtalyan Kumandanlarının İzmirin tahliye edileceğini söylemesi Fransa Başvekilinin beyana da haiz-i rüçhan beyanatla iktifa (r y d t r m h s n m p a g) göstereceklerini ifade etmesi İtalya ve Fransız gazetelerinin Türkleri Anadoluya sürülmesi ve taksimi Bolşevik muvaffakiyatının Türk Tatar ve Arap İttihadını temine hizmet demektir tarzındaki neşriyatı hakkımızda iyi düşünülmeye başladığını gösteriyor. Amerika'nın Cemiyet-i Akvama ve sulh konferansına Sefirini iştirak ettirmemesi Alınanya'nın Bulgaristan'ın şerait-i sulhiyeyi tatbik hususundaki teennisi Yugoslavlarla İtalya münafereti Bolşevik muvaffakiyatı Lehistan'ın da Bolşevikler (l r b h h) temayülü ve Anadolu'da ve Suriye'de Kuvayi Milliye'nin varlığını göstermesi İngilizleri menfaatleriyle birlikte bizi memnun edecek bir sulh akdine mecbur edeceği ümidini vermektedir. Sulhümüze dair müzakereye başlandığı da ecaniplerden anlaşıyor ve Martta hitam bulacağı zannolunuyor. Hassaten Fransızların kış bitmeden sulhümüzün akdinde isticlal göstermeleri bu ümide tekviyet veriyor Binaenaleyh vaziyet-i siyasiye hakkındaki muhakeme (s n k s'y k t a d l h) müsaittir.

Ötedenberi

2 — İngilizler (evahirden) muhafazasına çalıştıkları Hindistan'ın harbde aldıkları Irak'ın cenup yolunu Arabistanı bizden ayırmakda kısmen te'min ettikleri Kafkasya Seddini yaparak Boğazlara da hâkim olarak şimal yolunu da temine çalışıyorlar. Bu noktainazardan Bolşevik muvaffakiyatına karşı Boğazlara hâkim olmakta ısrar etmesi müsteb'at değildir. Bu hal vakı olursa ve ümit hilâfına işgal edilen yerlerimiz de iade edilmezse tasavvur buyrulan tehlike tamamen mevcuttur. İngilizler Kürdistanı da bizden ayırarak ve himayelerine alarak İran ile de muahede yaparak Şark ile alâkamızı büsbütün kesmeğe çalıştılar. Büsbütün Fransa da Kürdistan'ın istiklâl fikrini terviç ederek mevcut seddi takviye etmek ve milletlerarasına tefrika sokarak kuvvetimizi sarsmak istemesi de muhtemeldir. Bu halde Anadolu için tehlike tezaiif eder. Maba'di var.

açtım 19/2/36

Bedri

13 ncü Kor. K.

Cevdet

Heyet-i Temsiliyeye:

İki numaralı: bir numaralıya mâbat:

Kuvvetle bir tehlikeden kurtulmak için umum milletin âzm-ü iman olunarak zamanı gelince silâha sarılması vaz'iyet-i umumiyenin müsaadesinden de istifadeye çalışması mantikî bir harekettir. Bunun için Araplarla da tevhid-i mesai ederek kıyam-ı milletin hertarafa yapılması ve Bolşevik muvaffakiyatına hizmet edilmesi arzusunun husulünü teshil edebiliyor. Bolşevikler Garp cephesindeki hükûmetlerle sulhü temin ettikten sonra Kafkas İran Afgan'da daha muvaffakiyetle hareket edebiliyorlar. Viladikafkas, Derben'in zabtı Yeşilordunun İran'a girmesi haberi şimdiden muvaffakiyetleri ümmidini artırıyor. Bu halde Kafkas hükûmetlerinin Bolşeviklere muhalefet etmemeleri de muhtemeldir. İran'dan gelen bir heyetle Azerbaycan'ın Bakû'de müzakerede oldukları haberi var. Bunu neticesi ve gayesi meğhul ise de mevcudiyet-i siyasiyesini bize medyun bulunan ve bir İslâm hükûmeti olan Azerbaycan'ın bizi kurtarmağa hizmet etmesi me'muldür. Kafkas hükûmatının Bolşeviklere karşı müdafaa etmesi halinde bizim Şark cephesinde resmî ve gayriresmî tahşidat yaparak arkadan Bolşevik'e

muhtaçtır

muvaffakiyetle (İ h) hizmet etmemizin de imkânı iyi tetkike (m m p a h d r) Bir defa bu tahşidat ve harekâtın resmî bir surette yapılabileceğine itimat edemiyorum. Almanlar Avusturya ve Macaristan Bulgarlar arzuları hilâfında tekelif olunan sulhü resmen kabul ettiler Padişah ve Halife ve Mebûsan ve Âyan birçok müessesat İstanbul'da fırkalar arasında münaferet ve âdeta husumet mevcut iken Müttefikîn donanması tehdidi altında İstanbul'da oturacak hiçbir hükûmet resmen böyle bir harekette bulunamaz. Mebûsan'ın Anadolu'ya nakli hükûmet-i muvakkate teşkili dahil ve hariçle kat'ı alâka suretiyle böyle bir hareket yapılması vârid-i hâtır olur. Gerçi Ferit Paşa hükûmetini ıskaat için bir ay kadar merkez ile kat'ı alâka edildi fakat uzun bir devre için bu imkânın husulü şüphelidir. Böyle bir hareket ittihad-ı millî ile kabil-i husuldür. Milletin ruhunda Halife ve Padişaha karşı bir incizap vardır. Geçen defaki kat'ı münase-

peyce

batta bile muntakamda (a p a n y) dedikodular oldu Cebr-i askerî ile kimse birşey söylemedi fakat uzun bir zaman için bunu mahzurlu görüyorum (h a a t a b s a g l l r) Kürdistan için muahedenameye Kürteülerin âmaline muvafık mevat derecttirir. Bu şayi' olursa mahzur müz'ıf olur. Halbuki Kafkasya cephesine karşı yapılacak tahşidat da Kürdistan'ın nüfusça en kesif menabi ve servetee en zengin aksamından. ma'dut muntakam ahalisi ruhen fikren bu harekete

iştirakleri

iştirak etmez ise maddî taziyik ile hususile resmî olmadığına göre (a ş a a a k l r y) derebeylik

temin edilemez. Bir de Bolşevikliğin nazariyatı (d r h v k l k) hayatı câri olan bu muhite tatbik edilemeyecekse Bolşevik muvaffakiyatını te'mine mâtuf harekâta rüesanın iştirak etmiyeceğini ve hattâ mâni olacaklarını zannederim. Bu nokta gayet mühimdir. Bütün bu mülahazata rağmen bütün milletin böyle bir harekete iştirak edeceğini ve gayriresmî ve fi'lî teşebbüsata başlaması mümkün olduğunu farzedelim. İtilâf manzumesi hazırlığını yapmadan böyle bir harekete başlaması muvaffakiyetten emîn olmamızı icabettirmez. Harb-i Umumi bidayetinde Almanlar Paris'e yaklaştılar harbi yüzdeyüz kazandıkları ümid edildi.

Biz de buna güvenerek vakıtsız harbe atıldık. Kimse İngiltere'nin ve son senelerde Amerika'nın muvaffakiyyetini temin edecek derecede az zamanda asker cem'edebileceğini ümidetmedi. Fakat hadisat herkese aldandıklarını gösterdi. Zaman neseleye (h f) etti pek zengin olan İtilâfiyûn denizlere hâkim birçok yerler işgal altında millet ve siyaset tefrikalar mevcut iken İtilâfiyûn'un ilk kazanılacak muvaffakiyeti bir müddet sonra akîm görülmesi pek muhtemeldir. Şüphesiz ozaman mevcudiyetimiz büsbütün haritadan silinir. maba'di var Harekât

514

13 ncü Kor. K.
Cevdet

açtım 19/2/36
Bedri

Diyanibekir
18/2/36
19

Heyet-i Temsiliyeye:

(2) Numarayâ mâbat:

Bir de yapılacak tahşidat ve harekâtın Bolşevik harekâtıyla zaman ve hedef itibarıyla tehidedilmesi lâzımdır. Bunun için berveçhiâti mevaddın bilinmesi lâzımdır.

(a) Bolşeviklerin gayei siyasiyesi nedir? Garp cephesindeki hükûmetlerle sulh yaptıktan sonra Kafkas Afgan cihetinde harekâtına devam edeceklerse bu hareketin hedefi nedir. Fransa mehafil-i siyasiyesi Sovyet hükûmetinin tasdikine taraftarmış. Sovyet hükûmeti tasdik olunursa yine Şarkta hareketlerine devam edecekler mi?

(b) Tevhid-i hareket zımnında Bolşeviklerle görüşüldü mü? Ve bizden ne istiyorlar Görecekleri muavenete karşı bize yapacakları iyilik nedir...?

(c) Farzedelim ki Bolşevikler Kafkas Seddini yardılar, İran, Efgan, ve Beyennehreyn

(b y n a l n s y t) ahalisinin muavenetiyle İngilizleri müstemlekelerinden mahrum ettiler. Bu muvaffakiyatını temininden sonra eski Rus âmal-i istilâcûyanesine kapı-larak İskenderun'a kadar inmek İstanbul'a hâkim olmak fikrine kapılmıyacak-larını veyahut aynı zamanda Avrupa cephesinde dahi muharebe edip Avrupa Devletlerini meşgul edeceklerini milletin Rusyayı en kadîm düşman bildiğini ve bu fikrin hilâfına hareketin dahi dahilen ve haricen hâsıl edeceği tesirâtı şimdi-den nazarıdikkate almak lâzımdır. Ve bir de bu hareketin devamı müddetince para, esliha ve cephaneye ve teçhizat ne suretle tedarik edileceğidir. Mevcut esliha ve cephaneye güvenmek doğru olmasa gerek. Bu hususat bilindikten sonra tev-hid-i hareket menafîimize muvafık görülürse tahşidât, hareket zamanının pek mahirane intihabı lâzımdır. Bu zamanın intihabı vaziyet-i umumiyei siyasiyenin derecesi müsaadesiyle alâkadardır. Avrupada vesair yerlerde İngiltere'nin men-değil iken

faatleri başka devletlerle muharip ve meşgul değil iki Alman ve Macar Avustur-

ya Bulgar hükûmetler şerait-i sulhiyeyi tatbik ederken yalnız Bolşevik muvaffakiyatına güvenerek Kafkastañ yeni yarmağa teşebbüs hassaten Kafkas hükûmetleri bize müsait hareket etmezlerse pek tehlikeli olur. Ve belki münferit Türk inkırazı olur. Böyle bir halde müsait fırsatın hulûlüne kadar ehven-i şerri intihap ederek Düvel-i muazzamañdan menafiimize en muvafık olaniyle uyuşma siyasetini takip daha mâkul görüyorum. En münasip olarak İngiltere olabileceğini zannedirim. Çünkü belki bu suretle âtiyen umum İslâmlara menafiimiz dokunur, belki de en zayıf vaktinde İttihad-ı İslâma muvaffakiyet hâsıl olur. Sarfedilecek müşterek mesai onagöre tanzim olunur. Diğer devletler de menfaatdar oldukları yerlerde menafii ticariye ve iktisadiye te'mini suretiyle iskât mümkün olur. zannedirim. Bu hareket nazik ve tehlikeli olduğundan herhalde pek ziyade tetkika ve ihtiyata ve vaziyet-i siyasiyeyi günügününe takip etmeye hakikate vukufa lüzum vardır. Bu suretle devletlerle uyuşulduğu zaman müsait fırsatın hulûlüne kadar tatmin olabilmeleri merkez-i Saltanat haricinde bir aksülâmel hâsıl olmak için makarr-ı Hilâfet haricindeki icabeden makamın mahremane haberdar olmaları zarurîdir. Buna da müstâcelen teşebbüs lâzımgelir Efendim.

13 ecü Kor. K.

Ahmet Cevdet

Açtım

Bedri

20 nci Kor. K.

Heyet-i Temsiliye Riyaset-i Celilesine:

Vaziyet-i umumiyei siyasiyemizin muhakemesine bir şerefli sulha nail olmak için milletimize terettüp eden vazâif-i âliye Daire 5 ve 8/2/36 tarih ve bir iki mütaakıp şifreleri telgrafnameleri hakkındaki mütalâai acizanem berveçhiâti mâruzdur.

1 — İtilâf hükûmetlerinin hakkımızda tatbik etmek istedikleri hüküm hakkındaki pek vâkfane ve pek ihatalı mütalâata tamamen iştirak ederim,

2 — Ancak mütarekeden evvel muzaffer olmuş olan İtilâf hükûmetleri zümresinin bil'akis mütarekedenberi inhilâle ve siyasi inhizamlara uğramakta oldukları zann-ı kavîsindeyim Amerika bu zümreden ayrılmış gibi görünüyor Diğer İtilâf hükûmetlerinin siyaseti ise Şarkî Avrupada "Yudenîç" ve "Denikin" ile beraber perişan olmuş Büyükasya'da ise Amiral Kolçak ile birlikte idama mahkûm bulunmuştur. Cihanın aksam-ı sairesinde ve hattâ kendi memleketlerinde bile nizam-ı âlemi kendi istedikleri gibi yeniden vücûda getirmek isteyen bu sahte büyük mâbutlar aleyhine itikatsızlıklar, kıyamlar başgöstermek üzeredir. Klemansô'nun riyaseticumhura intihap edilmemesi bir (m o a l d r) İtilâfiyûnun sanemlerini yıkan bu siyasi inhizamların avamili Türkiyede (d o y) onlara şaşkınlık vermiş hattâ ric'at emmareleri göstermeğe başlamışlardır. Filhakika mütarekeyi takip eden ilk aylarda İtilâfıclar Türkiyede herşeyi kabul ettirmeğe muktedir iken Türkiye sulh akdinin teahhuru ve bâlâda mâruz avamilin tesiriyle haricî ve dahilî vaziyetimiz daha kuvvetli daha ziyade ümitbahş olmağa kuvvet ve iradei milliyemiz daha ziyade tebarüz etmeğe hukuk-u millimiz daha ziyade mahrem olmağa başladı (b v l n o m l y) bir Kabinemiz hal-i in'ikadda millî bir meclisimiz vardır.

Son günlerde İstanbul'un ve Trakya'nın dahi garbi Anadolu'nun kenakân Türk saltanatının yedd-i tesahübünde ipkasına karar verildiğini haber alıyoruz ki bu karar aynı zamanda Osmanlı Türklerinin Anadoluya iadesinden sarfı-nazar bil'akis Avrupa manzumei düveliyesinde de muhafazai mevcudiyetimizi kabule mecbur olduklarını gösteren bir hâdisei meş'udeden İtilâfiyûnun artık mütezayit bir sür'atle tezahür (a h r) eden bu inhizam ve ric'atların avamili şüphesiz evveleminde azim ve iradei milliyemizin İslâmda daha bâriz bir surette fikr-i tesanüt hâsıl olması andan sonra Bolşevizmin prensip sevkuidare cihetleriyle daima galebe ve ittisa' etmesi bundan başka İtilâfıcların Şarkıkarîp'deki ihtiraslarında gayr-i kabilihal ihtilâf ve tefrikaya düşmeleri "k o a l k" İngilterenin bu Harb-i Umumîde tarihte emsalsiz bir derecede elde etmek istidadını gösterdiği gayei şevket ve azametinin bil'akis cihanşümül bir tehlikeyi haiz olduğunun umûmen takdir edilmesi ve nihayet galip İtilâfıcların takip ve tatbik etmek istedikleri sulh siyasetinin umum daimî bir sulha ve refaha teşne olan harbdan tamamen bıkmış usanmış olan cihan efkâr-ı umumiyesi nazarında bil'akis âti için

pek vahîm bir emperyalizm olduğunu takdir edilmesi gibi şeylerden bu mühim âmiller içinde bizlerin en ziyade ehemmiyet vereceğimiz şey kendi yurdumuzdaki kuvvet ve azm-i millîmizin mütemadiyen takviye ve neticesi ve dahilî inhidamımıza matuf mesailerle daima mücadele olunarak menafii milliyemizi muhil şerait-i sulhiyeye aslaa serfûrû edilmemesidir. İtilâf hükûmetlerinin Bolşeviklere karşı cenubî Kafkasyada bir sed yapabileceklerine kat'iyen kaani değilim. Bu ancak denize düşen yılanı sarılması nev'indendir. Ve böyle bir sed pek yakın bir zamanda mutlaka kendilerinden yıkılmağa mahkûmdur. Çünkü Bolşevizm esasen bir fikirdir. Buna sed olamaz saniyen bir kuvvettir. İtilâfçıların müthiş paraşile malzemesi ki takviye edilen yüzbinlerce Denikin kuvvetini yıktı. Halbuki bir Kafkas seddi ancak Kafkasyanın şimalinde teessüs edebilirdi. Ben ancak birşeyden korkarım Bu da İtilâfçıların bu seddi inşa edenlerin aynı zamanda Bolşevizme karşı kendilerinin iç denizi olan Bahrisefit havzasını müdafaa etmek fikriyle tekmil Anadolu'nun işgal-i askerî altına alınması suretiyle bu seddi arkadan takviyeye kıyam etmeleri ve böylelikle memleketimizi bir büyük Efganistan haline mâba'di var.

21 Ruhi

14 ncü Kor. Kumandanı Mirliva
Yusuf İzret

Bandırma

21/2/36

Ankara'da 20 nci Kor. Kumandanlığına

20/2/36 tarih ve /230 numaralı şifreli telgrafın mâba'didir.

Heyet-i Temsiliye Riyaset-i Celilesine: koymak istemeleri ve bunun neticesinde de Anadolu'daki teşkilât-ı milliyemizi dağıtmağa kalkışmalarıdır. İstanbul ve İzmir ve Antalya ve Adana havalisi gibi bidayetlerde muvakkat diyecekleri böy-
müstemlekât
le vâsi mikeyasta bir işkal harekâtı için kendilerine muktazi ve en muvafık "isale-kat" ise zaten elyevm kendi ellerinde ve işgallerinde bulunmaktadır. Binaenaleyh Bolşeviklerle el ele vermeğe ve Bolşevizmin Kafkasya cenubuna geçmesini teşhil için şark hududumuzda velev nîm resmî olarak bir seferberlik yapmağa kalkışmak maazallah bâlâdaki işgali tâcil ettireceği gibi ledel'iktiza Avrupa ve Amerika ile olan ve bir dereceye kadar mesaib-i harbiyemizi tahfif ettiren revâbıt-ı iktisadiyemizi de kat'etmek ve bizlere iktisaden enbüyük felâketlere binnetice dahilî aksülâmellere mâruz bırakmak üzere fiilen deniz ablukasını da vaz'etmeleri de pek muhtemel ve pek kolaydır. Bununla beraber Bolşevizmin bütün kuvvet ve şiddetiyle Efganistan ve Türkistan da teessüs etmesini ve Hindistan'la İran'a kemal-i serbestî ile dahil olmasını bu sıralarda memleketimizdeki İtilâf kuvvetlerinin de Hint, İran ve Irak havalisine sevk ve nakline tarafımızdan imkân bahşedilmesini menafii âliyei vataniyyemiz iktizasından görüyorum. Ayrıca Bolşevizmin Avrupada Macaristan ve Bulgaristan hattında dahi kuvvetli Adriyatik denizine ve İtalyaya doğru ittisasını görmekte en büyük saadetlerdendir. Memleketimize gelince ve haricî siyasetin gittikçe bimize gittikçe büyük bir tahavvüle uğramakta olmasına rağmen henüz memleketimiz dahilinde

kuvvetli değiliz Kuvayi Milliyemiz henüz bir kuvvei kâfiye ve müteharrike halinde değildir. Ve bu Kuvayi Milliyeyi besliyecek paramız vesait-i harbiyemiz mefkut derecesinde azdır. Ve başka muinimiz de yoktur. Kuvayi Milliyemizin icabettirdiği masrafın elde edilmesi maksadiyle yapılan para derç ve cem'i dahi bu günlerdeki esbabından birisi olduğu gibi diğer cümle nıkatta da tesirini hissettirmektedir. Mâba'di var ... 22 minh/ Açtım.

14 ncü Kor. K. Mirliva
Yusuf İzzet

Dakika te'hiri azim
me'suliyettir.

Bandırma
21/2/36

20 nci Kor. Kumandanlığına

240 numaralı telgrafın mâba'didir.

Heyet-i Temsiliye Riyaset-i Celilesine:

Ve daha uzun bir müddet devam edemez ve hele şimdikinden fazlasına tahammülü yoktur. İtilâfçıların uzun müddet idamesine muvaffak olacakları bir ıktisadî ablukanın ise harb esnasında olduğu gibi tekrar müthiş ihtikârlara ve en büyük ıktisadî felâketlere meydan verebilir. Millî bir şekil ve kuvvet olmakta olan hükûmetimiz ise dahilde henüz kesb-i kuvvet etmiş olmaktan pek uzaktır. Ve idâre makinesi her yerde bozuktur. Kendimizi hakikî kuvvetimizle kurmalı ve kabul etmeliyiz. Kendi muntakam dahilinde en ufak bir misalini arz edeyim. İki hafta evvel bir Yunan taarruzuna karşı ve daha doğrusu İzmir'in istirdadı namına Kaleisultaniye Livası dahilinde beş, altı bin kişilik bir kuvvei milliyemiz teşekkül etmek üzere iken zâhirde bir çete reisinin tevkif ve itlâfından mütevellit bir aksül'amel ile bu millî kuvvetlerimizin bir kısm-ı mühimmi dört beş gün evvel Biga'ya taarruz ve teşkilât-ı milliye aleyhine hareket etmişlerdir. Bugibi isti'datlar bir fırsat zuhûrunda memleketimizin her noktasında başgösterebilir. Binaenaleyh herşeyden evvel dahilde mütemadi kuvvetlenmeğe muhtasarruf

ciz. Şark cephesinde fazla bir tûfenge cephanesi ve şahıs kabil-i (t o r f) ise İtilâf hükûmetlerinin halen yedd-i işgallerinde bulundurmakta oldukları Anadolu'nun kısm-ı garbîsine (b v m d y) cepheye tahsis ve sevketmeleri (z o b o) cepheye ne kadar metin olursak anavatanımızın ve menafii milliyemizin istihlâsı da o nisbette emîn olacaktır. Binaenaleyh kuvvetimizi mesaimizi dağıtmamak ve halen itimad-ı milliye mazhar olmuş olan hükûmetimiz, Meclis-i Millîmizi murakabe ve müzaheret-i ciddide ve şedîdesi altında bulundurarak gerekse dahilen kesb-i kuvvet eylemesi ve gerekse menafii milliyemize tamamen muvafık şerefli bir sulh elde edebilmesi hususundaki mesaisinde serbest bulundurmamak bilhassa İtilâf hükûmetlerini bâlâda (a n d y a v) bahş surette arzettiğim (n d a v r z e r h y h) nüracaat fırsat ve hak verecek mahiyette (b o o v r v d d n v o) Meselâ Sarkî ~~teklifi~~ gibi

Anadolumuzda velev gayriresmî surette olsun millî seferberlik yapmak (k a y)

hasmane fi'liyattan içtinâbetmek ve bil'akis tek mil memleket ve millet kuvveti-
âtiyen Behrisefid seddini

ni (o a t a d o) Garbî Anadolumuzda tevhit müthiş İtilâf (b a r s f y d s d m y)
istirdat etmeğe hasretmek ve hertaraftan da bozuk olan ahval-i iktisadiyemizi tan-
zim ve ıslah eylemek daha muvafık olacağı mütalâasında bulunduğumu lâyet-
zelzül olan ihtiramât ve tâzimat-ı mahsusamla arzeyler ve mütalâanamemin ar-
zındaki teahhur Akbaş meselesi ve İngiliz işgali ve ba'dehu Biga hâdisesi gibi
müteselsil vekayi'den ileri geldiğinden istifa-yi kusur eylerim Efendim.

23/ Ruhi

14 ncü Kor. K. Mirhva
Yusuf İzzet

Erzurum

14/15/2/28

Ankara'da 20 nci Kor. K.

Heyet-i Temsiliyeye;

6-Şubat-36 tarihinde keşide buyrulan mufassal telgrafnamenin 9 Şubat 36 tarihli 3 ncü mâbat alındıktan sonra mütebakisi henüz gelmedi. Ma'hâza bu mü-lâhazata îmil (A ST N) olan vaziyetler tavazzuh etmekte bulunmasından nâşi mâruzat-ı mütekailem berveçh-i âtidir:

1) İtilâf devletlerinin vücuda getirmek istediği Kafkasya seddi ve binnetice memleketinizin hertarafından istilâ ve inhidam-ı dahilî mülâhazatı artık tasvir ve tasavvur buyrulan şekilde vârid olmayacağını zannederim. 12/Şubat/36 tarihinde Nezaret-i celileye berayimalûmat Hey'et-i Muhteremelerine arzettiğim İn-noktaları

giliz Kaymakann Ravlison'un mülâkatının hulâsai mevzuu en bâfız (N N L R i) muhtevidir. Şu takdirde çarei halâs olarak ~~hulâsa~~ mütalâa buyrulan Şark mın-takasından heman harekâta başlamak ihtiyaç ve mülâhazası bu veçhile zail oluyor menba'

Esasen mevsimin şiddeti halkın sefalet müşkülât (M N B ğ) ve iâşe zaruratının bizi anbarlar merakizine rapdetmesi plâunı gayrikabil-i tatbik (Az) şekle so-kuyor.

2) Bolşevikler Gürcistan ve Azerbaycan'ı geçip bilfiil hudutlarımızda te-masa gelmedikçe ve kuvvet ve teşkilâtı taayyün etmedikçe işe fi'len karışma-mız defaatle mesbuk maruzatım veçhile bizi en yakın ve seri' bir tehlikenin şiç-
itilâfiyûna

detleri altında ve yalnız olarak vaktinden evvel (İİ T L K İ V N H) ezdirir ve memleket muzmahil olur. Binaenaleyh böyle bir harekette zerre kadar kâr olma-yup imhamız muhakkaktır. Fakat arzettiğim şekilde aleddevam vaziyetler ta-vazzuh ettikçe Avrupanın hâdisatı şüpheşiz derecei kuvvetine göre tecelliyat-ı nazarında

cedîde ika' edecek ve belki de Garp (N Y R N D E) bile mazur gösterecektir. Bu-na intizaren şimdiki halde yapacağımız iş daima müçtenip ve muhteriz görün-mek ve fakat meyus olan milletin yeis ve nevmîdisini izale (H Z V) İtilâfın istih-daf-ı (A L İ D Y P N K M K S) müzaheret için ancak istiklâl-i tâm malûm olan menatıkta tahsil-i vatan suretiyle Hükûmet-i Seniyyece muhafazai bîtaras-sayesinde

fiyi kâfil bir sulh istemek (N T S V) bîtarafı ~~payesinden~~ İtilâfiyûnun istedik-leri sedd-i mühim kendiliğinden husule geleceği (aa g z a v k) bu (M hd rt s) bu noktada da toplanacaktır.

3) Ecnebi matbuatından ve Erkânıharbiyêi Umumiyyenin neşriyatından sarahaten anlaşılıyor Düvel-i İtilâfiyûn Şarkta bir (aazmtm) Rus - Turan plâ-ayaklandırmak

nından kuşkulaniyor. Ve Türklerin muavenetiyle âlem-i İslâmı (abyakdsdmk) ihtimalât-ı kaviyyesinden bahsolunuyor. Bir taraftan Türkiye berhayat kalırsa konferansın iflâs etmiş addolunmasını neşr ve ilân eyliyen Venizelos son zaman-larda Türklerin Bolşeviklerle iştirak ve harekâtını idda ediyor. Bir Gürcistan

yasiyenin muhakemesinden iba-ret olan şif.e telgrafname zaten 3 kısımdır.

Nazırı daha on gün evvel (PKTYYE) gelerek halka verdiği alenî nutkunda Anadolu'da Mustafa Kemal, Fuat Paşalarla Rauf Bey ve rüfekasının Bolşeviklik ilân ettiklerini söylüyor. Yani aleyhimizdeki fikirler ve şüpheler şarktan ve garbtan alevlendiriliyor. İşte şimdi bütün hail ve (AMHAKBRA) nazarı bize müteveccih iken nekadar sâkit ve metîn ve mahir tavır almak lâzımgelceği bir kerre daha taayyün ediyor ve hem de gizli takdir ve mütalâa buyrulur ki Harb-i Umumiye de (AZPYALKH) plânının müessir elleriyle böyle vakitsiz ve şürûtsuz girdik Binaenaleyh dökülen kan aynı plânın mümasilidir. Belki yalnız ve pek kolay ezdirmek noktainazarından daha ağırdır. Almanya kendisinden evvel hertarafı ve bilhassa bizleri sürüklemedikçe hiçbir tehlike görmediği kendi Bolşevizim

memleketinde (KŞVYZM) perdesi altında fi'li bir rol yapacağı en son Almanya'nın idareî örfiyesi idamı ve tevkîfi ile sabittir. artık tarihin eski ve yeni emsal esaretin dâğ-i

ve meşhudatı ve memleketimiz üzerinde (ASRAKDAGY) elîm hâtıratını gözeterek vaziyetleri takip etmek bizim için şarıkât'î olmalıdır.

4) 22 Kânunusânî 36 tarihinde arzettiğim mütalâatıma Heyet-i Temsiliyenin tamamıyla mutabık olduğu bildirilmiş iken ve Kafkaslar'da İtilâfın ve (VMSH) şüpheyi mucip kudreti mucip ve sevk edilmiş bir kıtası bile yokken bu kere bunun aksi bir plânı teklif buyurmaların, ki sebep ve farkın ve bunu nereden mülhem olduğunu iş'ar ve tenvir buyrulmasını hassaten istirham ederim. 14/15/36

15 ncı Kor. K.
Kâzım Karabekir

Açtım
16/2/36

Bedri

.....H.....

İNGİLİZ - RAVLINSON DOSYASINDA

11/2/36 tarihli mütalâatınızı 15/2/36 tarihli mütalâatınızdan sonra aldık. Vaziyetin muhakemesinde ve icraat kararlarının i'tasında pekçok müteenni ve müteyakkız ~~bulun~~ bulunulduğuna ve ~~marid~~ menabii muhtelif ve mütenevviadan mevrût malûmatın menabii saireden tahkik ile tevsik ~~etmedikçe~~ edilmedikçe şayan-ı itibar görülmediğine itimat buyurmanız mercudur.

Heyet-i Temsiliye namına
M. Kemal

Minh
16/

Kapadım
Rıza

Nazilli

16/2/36

Gayet müstaceldir

dakika tehir olunmıyacaktır.

20 nci Kor. K.

C - 12/2/36

Şifreleriniz geç geliyor. Umumî vaziyet hakkındaki şifreleriniz de ancak dün itmam edilebildi. Ben bu baktaki noktainazara tamamen iştirak ediyorum. Hattâ ben şimdiye kadar Kafkasya'nın te'min edilmiş olduğunu zann ediyorum. Yalnız bu plânın tatbikinde en mühim rolü İzmit Eskişehir ile, Ulukışla ve Ereğli'deki kıtaatımız oynayacaktır. Demiryollarının buralardan pek esashı tahribi muvaffakiyetin en-mühim âmili olur. Bu noktalar gayet (g Z. D H S) (S.S.İ. T. L. S.) bulundurulması lâzımdır.

İzmit Fırkası Kumandanı olan Miralay Rüşdü Beyin bu noktainazardan (H Y S) kâfi olduğu zannederim. Bu zatlar vazifelerini hakkıyla görmezlerse Garbî Anadolu pek kolaylıkla tecrid ve iskaat edilmiş olur. Refet

Mevkî Kumandanı

Servet

X Ruhi 17/

20 nci Kor. K. V.

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine:

1 — 5, 8/2/36 ve mütaakıp şifreler muhteviyatına dair mütalâat-ı âcizanem:

Harb-i Umumînin yarattığı açlık ve sefaletin bir zadei meşruu olan Bolşeviklik beşeriyeti muvaffakiyetle istilâ ederek cihanşümul bir inkılâb-ı içtimaiye bâis olacak gibi görünmektedir. Galip milletlerde bile hertürlü tedabire rağmen ameile tabakalarında sık sık zuhûr eden grevler açlık ve sefaletin en kat'î delâilidir. Karl Marks prensiplerinin tatbikatı yalnız Rus hudutları dahilinde esasgîr kılmakla iktifa edilirse az zaman zarfında Sovyet hükûmetinin sukut edeceğine şüphe olmadığından hertürlü vesait ve tedabire müracaatla cihanşümul bir inkılâbın Hizarâ-yi hüsul olmasına çalışmak lâzımdır. Bolşevik muvaffakiyat-ı ahîresi kendi prensiplerinin Rus kitlei içtimai ruhuna uygun geldiğine ve İslâmiyetin Bidayet-i Zuhûrunda olduğu gibi Bolşevikler de asrımız kitlei avamın ihtiyaç-ı ruhî ve maddisine tetabuk etmekte bulunduğundan seri' bir surette beşeriyet ve bilhassa Asya akvamı arasında hüsnükabule mazhar olacağı kaviyen zannolunmaktadır. Asırlarca (Allah nevm-i gafletten ikaz eyliye) teranesiyle Hocaların uyuttuğu Âlem-i İslâm, Bolşevik sistemi sayesinde cidden uyandırılmağa muvaffakiyet hâsıl olursa ne saadet ne azîm muvaffakiyet. Âlem-i İslâmı mâhirana teşrik-i mesaiye muvaffak olan Bolşeviklerin Avrupa ve Asya'daki tehditkâr vaziyetleri Emperyalist Avrupahları ve bilhassa İngilizleri bihakkın tedhiş etmektedir. Londra'ya aksâr-ı tarîkın Hindistan'dan geçtiğini bilen (Lenin) İngilizlerin hasm-ı cânıdır.

Bolşeviklerin Asyada arzu ettikleri veçhile inkılâbı idare ve tesis edebilmele-ri ve bir daha Denikin ve Kolçak gibi yine Ruslardan muhalif orduların teşek-
etmemeleri

kül edebilmeleri için Çanakkale Boğazını elde bulundurmaları kat'iyyen lâzumdır. Çanakkale Boğazına hâkim olan Bolşevikler bizimle teşrikimesaiye talip ve
olmıyacaklardır

meçbur olacaklardır. Bulgaristan bâdisat-ı ahîresi Rusların Çanakkale Boğazına karşı hareketini tâcile sâik olsa gerek Umumiyetle Garbte Amerika'da muhtelif vesilelerle ehemmiyeti ızhar eden ameile harekâtı dolayısıyla Harb-i Umûmîde olduğu gibi Düvel-i Mu'telife ven'den ordular tertip ve sevkedemez ve ancak müstemlekât kıtaatiyle iktifaya meçbur olacaklarından Bolşeviklere karşı Düvel-i Mu'telife muhteşem muvaffakiyetlerine ve dritnavtlarına rağmen zannolunduğundan daha ziyade zayıf ve âcizdirler. Azerbaycan, Gürcü, Ermeni, hükûmetlerinin istiklâllerini tasdik takviye ile Kafkasya'da bir sed vücuda getirmek plânları da Bolşeviklere karşı harekât-ı cesîmei askeriyye teşebbüs edemeyeceklerine delildir. Kafkas milletleri vasıtasıyla vücuda getirilecek bir seddin Anadolu ile Bolşeviklerin arasını tamamiyle kat'edeceğine ve Türkiyeyi hakkında verilecek hükm-ü idama serfrû ettireceğine Anadolu, Suriye, Irak, İran, Efganistan Hindistan kapularının müthiş bir surette seddedebileceğine kat'iyyen ihtimal veremiyorum. Bolşeviklerin cenuba şarka garba hülûl ve nüfuzuna mâni olmak için Kafkasya'da tasavvur ettikleri gibi sedler vücuda getirmeğe teşebbüs ederlerse Türkistan, Çin'den Lehistan, Baltık Denizine müntehi bir sed vü-

cuda getirmek lâzımdır ki bu kadar kuvvet ve kudrete malik olan İtilâfçılar için Bolşeviklere karşı kat'i harekât-ı cesîmei askeriye teşebbüs etmeleri mümkündür. Şuhalde Kırım, Lehistan, Odesa, Romanya havalisinin kesbiehemmiyet edeceği tabiidir.

Vilson Prensiplerinden başka esasata müstenit hiçbir sulhün Türk milliyetperverânı tarafından kabul edilmeyecek ve müsellâh bir kıyamla Rus Bolşevikleriyle tevhid-i mesai edecekleri ve Düvel-i Mu'telife şimdiye kadar lüzumu derecesinde (a o l c miştir.) ve hattâ Fransız Cenup Filosu Kumandanı Amiral Düpon'un Bursa'da hafî surette Fırka Karargâhında iken söylenilen Türkler ile meskûn aksam-ı vatani kurtarabilmek için teşebbüs edilecek en hafif hareketin evvelâ Rus Bolşevikleriyle tevhid-i mesaiden ibaret olacaktır, sözü Amirali deşetle yerinden sıçratmıştı. Tâcil edilmekte olan Türkiye sulhünde memalik-i meşgulenin tahliyesine karar verileceğini zannetmek (a z) için birçok sebepler vardır. Hilâf-ı intizar hükm-ü idam tarzında bir sulh imza ettirildiği takdirde Bolşeviklerle tevhid-i mesci etmekten bizi kimse men'edemeyeceği gibi (Türk milliyetperverânı da) hertürlü mes'uliyet-i mânevîi tarihiyeden teberrî eden sulh neticesine teşebbüsatta bulunmak üzere teşkilât-ı milliyeyi takviye ve elimizde bulunan silâhları almağa teşebbüs ederlerse müsellehan mukavemeti kabul etmekle beraber Bolşevik seli istilâsına karşı müsellehan mukavemet edeceğimize Düvel-i Mu'telifeyi ikna' suretiyle birçok menafii maddiye istihsal edilebilir. Mamafih bu usul-ü siyaset hudutlarımıza takarrübeden Bolşeviklerle içtimaî veya siyasî tevhid-i harekâta mâni teşkil (a y t o h o l y d y) Harb-i Umumîye Türkiyenin vaktinden evvel girdiğine bu sebeple birçok menafi' kaybetmekle beraber (b a y a a t m d h ş h y h) giriftâr olmasına sebebiyet verildiği hakkındaki kanaat (l y h n v z) tebdil edemediğinden bu defa Bolşeviklerin cenuba doğru istilâsını teshil maksadiyle vaktinden evvel harekete teşebbüs edilmemesini ve vakt-i hareketin gayet basiretkârane intihap edilmesini ve, bilhassa Aydın'da gittikçe tezaüdeden Yunan kuvvetlerini (v a y h o d h o y l h v) Düvel-i İtilâfiye fakat

emrine âmade Hristiyanları düşündükçe zelilâne cebînane değil (b k t) kemal-i basiret ve ihtiyat ile hareket gayet muvafık buluyorum. İhtiyar edilecek fedakârlığa mukabil kazanılacak maddî ve mânevî menafii muhtelifenin pek ince hesab edilmesini elzem görürüm Efendim.

56 no: Fırka K.
Bekir Sami

17/minh Ruhl

Karesi

15/2/36

20 nci Kor. K.

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine;

12/2/36 tarihli şifreye

13

Kânunusânî nihayetindeki vaz'iyet-i siyasiyemize Zat-i Muhteremelerince pek vâkıfane bir surette muhakeme buyrulmuştur. Mütalâat-ı aliyyelerine ve ittihazı tasavvur buyrulan tedabire iştirak etmekle beraber Düvel-i İtilâfiyenin ihtilâf (.....) dolayısıyla memalik-i gayr-i Arabiyyeyi bize iadesi fedakârlığını ve bizi tatmin cihetini ihtiyar etmeleri için tarafımızdan şimdiye kadar ne gibi teşebbüsât vukubulduğu ve ne netice hâsıl olduğu malûm olmadığından delâil-i hâzıra ile en son çarelere fi'len ibtidar ve dahilî ve haricî kat'ı münasebet zamanının hulûl ettiğine kanaat hâsıl edilememiştir. Garbî Anadolu'nun vaz-iyyet-i hususiyesi malûmuâlileridir. Düvel-i İtilâfiyenin yeniden istihzarata lüzum görmeksizin Yunan işgal kuvvetlerini derhal tezyit (.) olan İstanbul'da sühuletle diğer kuvvetlerini bu havaliye sevk ederek müessir tazyikat icrasına muktedirler Böyle bir vaziyet karşısında mukavemet kuvvetlerimizin duçar olacakları müşkülâtı derpiş ederek mümkün olabildiği kadar teenni ile hareketi zarurî görüyoruz. Bu esbaba binaen bundan iki ay evvel tevhid-i mesai için âcizlerine müracaat eden Bolşevik murahhaslarına muvafık cevap vermedim. Mamafih İtilâf hükûmetleri bizim taksim ve imhamız için fi'len ve ciddî bir surette tazyika başladıkları anda yapacağımız mukavemet esnasında yalnız kalmamaklığımızın temini için heyet-i muhteremelerince Kafkas hükûmetleriyle temas hâsıl edilerek fikir ve kararlarının anlaşılması ve andan icabeden mukarreratın hal ve vaziyete göre ittihazı munasip olacağı mütalâasında bulunduğum mâruzdur.

61 nci Fırka K.

Kâzım

16/Minh

Necmettin

Mardin

23/2/36

20 nci Kor.K. V.

C - 10/2/36 şifreye,

Heyet-i Temsiliyeye:

Vaz'iyet-i siyasîyeden bâhis yekdiğerini müzeyyel 2, 3 numaralı şifreler anlaşılmıştır. Vârid-i hâtır olan mîkat berveçhiâtidir.

1 — Halihâzırda bûd cemiz bugünkü mesarifata tahan.mül edemezken Erzurum cephesinde seferber edilecek kıtaatın mesarifi büsbütün bir buhran-ı malî tevli dedecektir.

2 — Henüz memleketimizin muhtelif aksamındaki düşmanlarımızı temizlemeden Bolşeviklerle ittihad etmek üzere taarruzî harekât yapmak bir derece Harb-i Umumî nihayetindeki Kafkas ve İran harekâtına benziyecektir. Halbuki bütün Kuvayi Milliye'nin şimdilik Sivas Kongresinde takarriüreden hudutların elde edilmesi için sarf ve istimali daha münasip olacaktır.

3 — Esasen Kuvayi Milliye'nin göstermekte olduğu bugünkü kuvvet ve kudret herkesin kendi maskıt-ı re'sini Ermeni ve Rum ve diğer anâsır-ı Hristiyanınenin istilâsına karşı muhafaza kaydinden ileri gelmekte olup taarruzî mahiyetteki (H D M L D R) uğrunda sarfedecek efradımız kalmadığını da ayrea nazarı dikkate alınacak bir meseledir.

4 — Bolşeviklerin muvaffakiyeti Düvel-i İtilâfiyeyi ve bilhassa İngilizleri müşkül vaziyete ilka etmesi dolayısıyla bizim için faydalı telâkkî edebiliriz ve bunların muvaffakiyyetine bilvasıta (Y S R D Y M) yardım etmek mümkündür. Fakat Bolşeviklerin Anadolu'ya idhali memleketin kabiliyetiyle görülememektedir. Neticede bugünkü ihilâfatın tevessüünü mucip olarak esasen (A H N K S Z) bir vaziyette bulunduğumuzdan yeniden birtakım mühim keşmekeşler tevli edecektir. İngilizleri ve engok tehdit eden Hindistan meselesi olduğundan Bolşeviklerin Anadolu isikametinden ziyade Bahrihazer'in şark sahilinden bütün kuvvetleriyle Hindistan istikametinde hareketleri en muvafıktır. Hükûmet Harekât-ı Milliye'nin tevessüünü ve Bolşevikliğin sirayet-i ihtimalâtını sürerek sulhün tesrii akdi hakkında teşebbüsât-ı kat'iyede bulunulmalıdır. Bolşevik tehlikesi karşısında Avrupalılar Kafkas hükûmetlerini tasdik eyledikleri gibi bu tehlike biraz da (A b v y v n r e) bizim mütalâatımızı da tasdike mecbur olmaları muhtemeldir. Bolşeviklerin Kafkas dağlarının şimaline kadar geldiklerine göre İngilizlerin artık Batum Bakû hattını işgal etmeleri imkânı azalmıştır. Kafkas milletleriyle temas edip aramızda kavî bir râbıta tesis eylemek Türk ve İslâm münasebeti için pek mühim olduğundan buna ayrıca çalışılabilir.

6 — Netice seferberlik ve tahşidat yapmak ve taarruzî mahiyette harekâta bulunmak ve Bolşevikliği Anadolu'ya ithal etmek vaziyetimize muvafık görülmektedir. Kuvayi Milliye ile Kongrede kararlaştırılmış olan hukuk ve hudutların istirdat ve muhafazası zımında son derece sebat göstermek ve aynı zamanda Kafkas hükûmetleriyle Bolşeviklerle hoş geçirmek daha münasip telâkki edilmektedir.

Sivas

16/2/36

20 nci Kor. K.

C 8/2/36

Heyet-i Temsiliyeye.

Vaziyetin mütalâası ve istintacâtı gayet güzeldir. Yalnız Şark cephesinde bir büyük gayriresmî seferberliğin nederece kabil-i icra ve kabil-i idame olduğu yani iradei milletin bu işle derecei dahlve iştiraki ve kabiliyet-i devamı şüpheli noktadır. Derece derece kabil-i tatbik gördüğüm mevaddı arzederim.

1 — Maraş, Anteb, Urfa havalisinde ve Cebelibereket livasında heyecan-ı millîyi idame ve Fransızların kuvvete de dayanabilecek bir şekilde ve biryandan iane irsalâtıyla Kuvayi Milliyeyi bu sayede bir müddet idare;

2 — Onbeşinci Kolordu mintakasında Kafkas vakayii hakkında alâka ve teheyüicâtı tezyit ve milletle hükûmete lüzumu veçhile telkin ve irae;

3 — Meclis-i Meh'usan ve hükûmet vasıtasıyla ya vaktiyle efkârnumumiyece kabil-i kabul ve ma'kul bir sulhün te'mini veya milletin avakıbinin ye'sile vereceği ve mes'uliyet-i mâneviye sulhü tehir edenlere ait olacağı yolunda (T H D-İ M N İ);

4 — Bolşevik denen kuvvetin kıymet ve keyfiyeti yoliyle anlaşılmak, evvelce bilmek için bunlarla behemchal te'sis-i râbıta ve mümkün ise bir telsiz merkezce ve bir şifre ile te'min-i muhabere ve Şark cephesinden de Azerbaycan ve Gürcistan'a tahsil-i münasebet esbabına çalışılması;

sıkışık

5 — Müttelikîn kuvâsını indellüzum kışlık vaziyete düşürebilmek üzere Anadolu Şimendüfer Kumpanyasında mevcut amelesinden te'min-i hâkimiyet ve bu maksatla İstanbul'da İşçi fırkalarından biri ile te'sis-i münasebet;

6 — Elimizdeki esliha ve cepane vesaire gibi hususta vaki' olacak ednâ taarruzların siikûn-u kâmile ile mukabele görmesi ve millî bir inhidam imkânının olmayacağını irae edecek veçhile İstanbul'da da vahdet-i millînin imkânda iraei hulâsa işin fi'laatından mümkün mertebe vikaye suretiyle mümkün mertebe siyaseten idaresi enfa olacağı ve Cenup cephesinde takibata çalışılacağı maruzat-ı vâkıanın iş'ar-ı âlileriyle esas itibariyle mütevafık olduğu itikadındayım Efendim.

3 nci Kor. K.

Selâhattin

Ruhî

17/Minh

400 No. lu vesikanın açıklaması

Şubat 1336 [1920] ortalrında Anadolu ve Trakya'daki İtilâf kuvvetlerinin durumunu gösteren haber alma raporudur.

Vesika No: 400

Harbiye

12/2/38

20 nci Kor. K.

Muhtafa Kemal Paşa Hazretlerine:

İtilâf kuvvetleri hakkında Erkânıharbiyeden aldığım malûmatı bervechiâti arzeylerim.

1 — İstaubul ve civarında bulunan Yirmisekizinci İngiliz Fırkası otuziki bin nefer (28) batarya (164) makinelitüfek; Yüzyirmiikinci Fransız Fırkası otuzsekiz bin yüz nefer (44) top (91) makinelitüfek (48) tayyare (25) tank (12) zırhlı otomobil; dört (200) mevcutlu bir İtalyan müfrezesi (1300) nefer (160) makinelitüfekten mürekkep bir Yunan müfrezesi.

2 — Edirne Vilâyeti dahilinde bölükleri Babaeski - Lüleburgaz - Hadımköy mevakiine münkasem bir Yunan taburu, Karaağaç'ta iki Fash Fransız süvari bölüğü ile bir Fransız taburu, Gelibolu'da 230 mevcutlu bir Fransız müfrezesi, Maydos'ta 123 nci Senegal Avcı Taburu.

3 — İstanbul'daki İngiliz kuvvetinden 200 kişilik bir müfreze, Bandırma'da 300 kişilik bir müfreze de İzmit'te.

4 — Bandırma - Afyonkarahisar şimendüfer hattı üzerinde bir buçuk Fransız taburu.

5 — Ayvalık ve Aydın cepheleri — Ayvalık'ta Yunan Adalar Fırkası; İzmir'de Yunan İzmir Fırkası, Manisa'da Onüçüncü Fırkası, Bayındır'da İkinci Yunan Fırkası, Aydın'da Birinci Yunan Fırkası, Midilli ve diğer adalarda Yunan ihtiyat Fırkası.

6 — Muğla, Antalya mntakası — Söke, Bozdoğan, Milâs, Küllük, Marmaris, Fethiye, Antalya, Burdur mevakiine münkasem olmak üzere Otuzüçüncü ve Otuzdördüncü İtalyan Alayları. Konya, Akşehir, Afyonkarahisar mevakiine münkasem Yüztuzaltıncı İtalyan Alayının Birinci ve İkinci Taburları.

7 — Eskişehir'de 520 mevcutlu bir İngiliz taburiyle 100 kişilik bir (S M N İ) müfrezesi, Afyonkarahisar'ında 1000 mevcutlu bir İngiliz müfrezesi.

8 — Urfa, Maraş, Adana mntakasında dağınık olarak 156 ncı ve mürettep 123 nci Fransız Fırkası.

9 — Musul'da 1200 nefer ve 14 toptan mürekkep bir İngiliz müfrezesi, Sincar'da miktarı meçhul bir İngiliz kuvveti, Zaho'da 200 nefer 5 top ve 7 mitralyözden mürekkep bir İngiliz müfrezesi.

10 — Yirmiüçüncü İngiliz Fırkasından 3 tabur Rum ve Ermeni milislerinden mürekkep bir tabur 25 nci Fırkanın Batum'dan vapurlara bindirilen mütebaki-sini alayile teknil topçusunun Çanakale'ye naklolunduğu istihbar edilmiştir.

Harbiye Nezareti Seryaveri Binbaşı
Salf

Açılm 13/Minh

Risa

401 No. lu vesikanın açıklaması

Heyet-i Temsiliye Riyasetinin Adana - Pozanti güney bölgesiyle Maraş'ın takasındaki millî harekâtın sevk ve idaresi hakkında verdikleri tamamlayıcı emirlerine aittir.

Vesika No: 401

20 nci Kolordu Kumandanlığına

12 nci Kolordu K.

3 ncu Kolordu K.

13 ncü Kolordu K.

15 nci Kolordu K.

14 ncü Kolordu K.

61 ve 56 ncı Fırka K.

Miralay Refet Beyo

Halit Beyo

Berayılmat

Adet

71

Ankara

11/2/36

Fransızlar Kuvayı Milliye ile hâlî muhasamata geçmekten iktinap ettikleri-
ni ve bunun için işgal muntakalarını tevsi' etmiyebileceklerini ve olyövm işgalin mu-
vakkat olduğunu ve her yerde bilhassa Islâm unsuruna hüsnümuamele edecekla-
rını va'detmişler ve buna mukabil bizim harekâtı hasmaneye geçmememizi muh-
talif vesaitten istifade ederek talep ve istirham etmişlerdi. Halbuki Fransız-
lar bu vaitlerini bildirdikleri tarihten sonra sözlerinde sebat etmeyip işgal muntaka-
larını Maraş ve Urfa'ya kadar tevsi devam etmişlerdi. Biz de işgalin tevaii
meselesini bidayette mahallî Fransız komandanlıklarına henüz tebliğ edilmedi-
ğinden hâsıl olmuş bir vaz'iyet olduğuna zahır olarak umumî bir kıyama teşebbüs
etmemiş ve mamafih bu vaitlerinde sebat etmediklerini yüzlerine vurmak ve
kendilerini ikaz etmek maksadiyle yeni işgallere karşı mahallî müdafaalar tavsiye
etmişdik. Üssüharekâtından pek uzak kalmış olan kıtaatı ezimle Urfa'daki müf-
rezeleri bilâmukavemet çekilmişler ise de üssüharekâtına Maraş'ta olduğu gibi ya-
kın olan kuvvetleri bil'akis hernevi' vesaitten istifade ederek hattâ Ermeniler
teslih edilerek kuvvetlerini tezyit etmiş ve galebe çalmağa teşebbüs etmiş ve bu
kararlarında sonuna kadar inat etmişlerdir. Umumî bir muavenetten mahrum
kalan Maraşlı vatandaşlarımız onsekiz gündüberi memleketlerini birçok kan pa-
hasına müdafaaya gayret etmekte iseler de gerileri serbest kalmış olan düşman
hizkok takviye kıtaatı getirerek Maraş'ta vaziyete hâkim olmakta taannüt et-
mektedirler. Bugün Maraş'daki Fransız kuvvetleri altı tabur piyade ve bir iki ba-
terya top tahmin edilmektedir. Bundan başka Adana'da Ermenileri tahrik ederek

~~büyük bir miting yaptırmışlar. Ve bu mitingte Fransızların gûya Ermenilere kazı bigâne kaldıklarını ve bu yüzden İslâmlar tarafından yeniden katledildiklerini söylettirmişler. Ve behemehal teslih edilmelerini talep ettirmişlerdir. Bunun üzerine Fransızlar İslâmların gözüönünde Ermenileri teslih etmişlerdir.~~

~~Şu kısacık mütalâatımızdan Fransızların Kuvayi Milliye ile bir muhasım vaziyet alınamaları hakkındaki teşebbüsleri sırf vakit kazanarak birtakım mevzi muvaffakiyetler te'minine mâtuf olduğu anlaşılmaktadır. Biz de şu dakikadan itibaren Fransız kuvvei işgalîyesinin sahtekârlığını yüzüne vurmak ve azm-i millîimizin savvetini gösterebilmek için herveçhiatî beyan edilecek harekâtın suretle iera ve tatbikine çalışmak mecburiyetinde kaldığımızı beyan eder ve bilcümle vatandaşlarımızdan hernevi müşkülâtı ıktiham ederek gayeye vusulü en mühim bir vazifei vataniyye telâkki etmelerini rica ederiz.~~

madde 2 — Onikinci Kolordu Adana - Pozanti şimendüfer hattının cenubundaki mıntakaya ~~kâfi dercede~~ millî müfrezeler sevk ederek bu civardaki halk ile takviye edildikten sonra Mersin ve Tarsus'taki Fransız kumandanlarına vatani-mızı ~~Maraş'ı~~ derhal tahliye etmedikleri takdirde ~~surette~~ harekâta geçeceklerini bildirecekler ve ~~şayet duçar-ı tecavüz olurlar ise bu hali Maraş ve işgal mıntakasının heyet-i umumiyesi hakkında en büyük bir muavenet telâkki ederek sonuna kadar vazifei vataniyelerini ifaya çalışacaklardır.~~

madde 3 — Yirminci Kolordu Adana şimalinde ve şimalişarkîsinde millî müfrezeler sevk ederek Adana Fransız Kumandanlığına teklif yapmadan evvel Adana - İslahiye arasında şimendüfer hattı üzerindeki köprü ve tünellerden hangilerini çabucak tahrib edebilecek ise onları tahrib edecek ve tâmirine müsaade etmiyecek vaziyet aldıktan sonra Onikinci Kolordu millî müfrezeleri misillü Adana Fransız Kumandanına teklifatta bulunacaktır. Yirminci Kolordu işbu hareketinde Hacın Ermenîlerinin şinale bir teşebbüslerine mâni' olacak tertibatı ahzetmeği unutmamalıdır.

4 — Üçüncü Kolordu şimdiye kadar Maraş'daki vatandaşlarımız hakkında ibzâl buyurduğu muaveneti daha tezyit etmeğe çalışacak ve Aziziye millî müfrezeleriyle Yirminci Kolordunun vazifesine muavenet edecektir. Antep Kuvayi Millîyesini Fransızlar aleyhine kıyam ettirmekle beraber İslahiye'den Maraş'a hareket edecek düşman takviye kıtaatının harekâtına mâni' tedabir ittihaz etti-recektir.

5 — Üçüncü Kolordu Maraş'ın Fransızlar tarafından tahliyesine kadar Urfa haricinde mukavemet cür'etini ibraz edemiyen Fransız müfrezesini esir edecek ve Halep Kuvayi Millîyesinin İslahiye ve Antep'e doğru harekete başlama-larını süratle temin edecektir.

I. H

M. Kemal

عجمه به معاونت و موم سالان و غیره و خداوند بخیر او و همه کوشش و مصلحتی بر عجم
 قاضی است مدافع بخیر انجده ایله و کوی و سبب قاضی او و الله در همه و نفوس فقهای
 لایزال و رعیت و غیره حکم اولی و بقدر انجده در ... کوه و رعیت و فاضل و فاضله
 الم طایفه و در و بر این طایفه طایفه انجده در ... لایزال بقدر انجده و فاضله
 ادراک و مصلحت و غیره ... و بوسیله و فاضل و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله

موقعی که بعد از آنکه و فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 کسری و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 بزرگ و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله

ماده — او و آنی قول اردو افه — یونانی شد و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله
 فاضل و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله و فاضله

و انچه منفعه است از گفتن محرمی حق ال بول بر عارضه تلقی اید که قول قد رفقه
و حق را بی ایضاً جایز بقدر .

۳- کید منی قول در واقع سخن و سخن شرفیست علی مفره / مود اید که افه فران
قواند نفعه کثیف یا باده که افه - اصلاح را سده شند و خطا در
کور و نوسان در کیدری یا بوجا بود تخریب اریه به جای ادری تخریب اریه
و تعریف و محبت و نفعه اند که کیدری او را بکنی قول در علی مفره ای مثله
اما فران توانست کثیف را بول و بقدر کید منی قول در او است و کثیف
در مفره سخن به کیدری مانع اوله بود و بکنای از این که او را نامیده .

۴- اویجی قول در و شری قد و شری کی و قد شدی حق ال بول در بی معادنی
دها نریب انکه جایز بود و بفریه علی مفره اریه کید منی قول در و شری
و حق را بر عارضه اریه . غیب و قوی به سخن فران در کثیف و بی ایدری
برابر اصلاح در و شری که کیدری اریه و کثیف نفعه کثیف و کثیف مانع
تبدیل اتحاد ایدری بقدر .

۵- اویجی قول در و شری فران / و قوی قد - اریه حایفه معادنی
جایز ابراز اریه و فران مفره اریه و کثیف نفعه کثیف و کثیف مانع
و کثیف و کثیف و کثیف با شری و کثیف اریه .

۲
م

402 No. lı vesikanın açıklaması

Heyet-i Temsiliye Riyaseti tarafından Güney vilâyetlerimizde müstevliye karşı harekâtın sevk ve idaresine memur kumandanlara verilen direktif ile Halep'te Teşkilât-ı Milliye Riyasetine ve Suriye ve Filistin Müdafii Kuvayi Osmaniye Heyet-i Umumiyesi Riyasetine harekâtın sevk ve idaresi hakkında verdikleri talimatı göstermektedir.

Vesika No: 402

Berayımâlûmat { Üçüncü Kolordu Kumandanlığına X
Onüçüncü Kolordu Kumandanlığına X
Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına X
Onikinci Kolordu Kumandanlığına X
Yirminci Kolordu Kumandanlığına X
Erzincanda 9 ncu Fırka Halit Beyefendiye X
Mardinde 5 nci Fırka Kenan Beye X
Refet Beye X

"Tahrirat,,

Adet

82

Ankara

15/2/36

Maraş muvaffakiyetinden dolayı bilhassa Zatiâliileriyle bu hususta hidemat-ı fedakârane ve vatanperverâneleri sebketmiş olan bilcümle arkadaşları tebrik ve vatan uğrındaki mücâbedemizin an-karîp kâmilten muvaffakiyetpezîr olmasını temenni eyleriz. Bugün Maraş ve civarında hâsıl olan vaz'îyyet sebebiyle hâtıra olarak âtideki mütalâatımızı arz ve sür'at-i tatbikini rica ederiz:

Âtiyen vaz'îyyet-i siyasiye her ne olursa olsun Fransızlarla Ermeniler Maraş civarındaki mağlûbiyetlerini ta'mire çalışacakları zühpesizdir. İslahiye ve havalisinde kuvvetli bulunmanın ehemmiyeti Maraş müsademesi esnasında da anlaşılmıştır. Yani vaktiyle İslahiye civarında mümkün olup kuvvetli bir teşkilât yapabileseydik Fransızlar Maraş'a kolay kolay kuvva-yi imdadiye gönderemiyerek Maraş'ta bunca kan dökülmezdi. Bugün İslahiye'nin diğer bir noktainazardan ehemmiyeti tazahür etmiştir. O da bizimle tevhid-i hareket etmek hususunda pekçok müracaatte bulunmuş olan Halep ve Şam Kuvayi Milliyesinin, İslahiye vasıtasıyla te'sis edeceğimiz irtibatla onları zamanında haberdar ederek muavenetlerini te'min edebilmektir.

İslahiye ve havalisine hâkim olmaktan ~~süratle~~ maksadımız Bahçe, Belpınar, ve Belpınar ile Antep'in ~~garbindeki~~ arasındaki dağlık mıntaka ile Karasu tarafeyninde kuvvetli bir teşkilât ~~yapmağı murat ediyoruz.~~ yapmaktır. Hiç şüphe yoktur ki bu sayede İslahiye ile Adana, Halep, Maraş arasındaki boğaz ve geçitlere hâkim olarak bu sahada hareket edebilecek işgal kuvvetlerini tehdit altında

انتفی قوتندک داخله ایریل مدنی منع ایتک . هرصده ی قوتلک همی والیه شاه
 قاریو مدافع ایتک برابر زیاده معاونه ایمنه نامه ایتک .
~~عاقبت قوتلک در جبهه پایتخت~~
 یوقاریه ی یوقاریه ی قوتلک زمانی استواری در جبهه ایمنه یوقاریه ی قوتلک
 قوتلک و پمده ایمنه کیمه اوله وان داره انتفی قوتلک سربا بر قوتلک ایمنه بر
 صورت سربا ایمنه قوتلک و نه یوقاریه قوتلک ایمنه مدافع سربا قوتلک با شلایه یوقاریه ی قوتلک
 افاته وقت هب - هما قوتلک بر قوتلک لایم کوریز . یوقاریه ی قوتلک
 همی لایم واسکندرونه قاریه نامه ایتکله قوتلک قوتلک ایمنه / املاجه و ایمنه
 در جبهه قوتلک عیناب - عینیه انتفی قوتلک قوتلک ایمنه دخی ایمنه یوقاریه ی قوتلک
 یوقاریه ی قوتلک یوقاریه ی قوتلک انتفی ایتکله یوقاریه ی قوتلک اوقامه
 ایتکله یوقاریه ی قوتلک .
 هشتتیه نامه :

۹۰
 قوتلک / ۱۰
 ایتکله